

Aalten Circulair

Nota Circulaire Economie
gemeente Aalten

Inhoudsopgave

	Leeswijzer Aalten Circulair	3
1.	Een circulaire economie, wat is dat eigenlijk?	4
2.	Wat is het belang van de circulaire economie voor de gemeente Aalten?	5
3.	Doelstellingen beleidsnota Circulaire Economie	6
4.	Bij welke ambities kunnen we aansluiten met ons gemeentelijk beleid?	7
	Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's)	8
	Europese Green Deal	9
	Nederland circulair in 2050	10
	Provincie Gelderland investeert in een toekomst zonder afval	11
	8RHK Ambassadeurs – Smart, Samen & Circulair	12
5.	Beleid Gemeente Aalten	14
	Raadsprogramma 2022-2026	15
	Krachten Versterken	16
	Visie op de toekomst van de gemeente Aalten in 2025 en verder	16
	Plan van Aanpak Duurzaamheid gemeente Aalten	17
6.	Welke thema's zijn belangrijk voor de Circulaire Economie in de gemeente Aalten?	19
	Bouw & Openbare Ruimte	20
	Voedsel & Biodiversiteit	28
	Consumptiegoederen	36
	Circulair inkopen	40
	Bewustwording, educatie en communicatie	42
7.	Hoe is deze beleidsnota tot stand gekomen?	47
8.	Hoe kijken onze inwoners naar de circulaire economie?	48
9.	Uitvoeringsagenda Aalten Circulair	49

Leeswijzer Aalten Circulair

Het traject om te komen tot de beleidsnota Aalten Circulair is van start gegaan met een uitgebreid participatietraject. Hierbij zijn inwoners uitgebreid bevraagd en organisaties en bedrijven betrokken. Her en der komt u in de nota uitkomsten tegen van het onderzoek dat is uitgevoerd onder ons inwonerpanel U Spreekt. Meer over het participatietraject, dat voorafging aan de nota, leest u in hoofdstuk 5.

Wat we verstaan onder een circulaire economie, waarom dit onderwerp belangrijk is voor de gemeente Aalten en welke doelstellingen we hebben met deze beleidsnota, geven we aan in hoofdstuk 1.

Voor het opstellen van de nota zijn het beleid en de ambities van hogere overheden in kaart gebracht. Om deze wijze wordt duidelijk dat de gemeente Aalten onderdeel uitmaakt van een groter geheel en waar opgaven liggen en kansen zijn om bij aan te sluiten. Het beleid en de ambities van onze overheidspartners vindt u in hoofdstuk 2.

Ook binnen de gemeente Aalten is beleid vastgesteld, dat uitgangspunten biedt en van invloed is op de gemeentelijke ambities op het gebied van de circulaire economie. Deze beleidsdocumenten worden toegelicht in hoofdstuk 3.

Circulaire economie is een veelomvattend onderwerp. Wij hebben ervoor gekozen om de nota toe te spitsen op de thema's:

- Bouw & Openbare Ruimte
- Voedsel & Biodiversiteit
- Consumptiegoederen
- Circulaire Inkoop
- Bewustwording, Educatie & Communicatie

Inspirerende circulaire voorbeelden in de gemeente Aalten en de manier waarop wij deze voorbeelden in de komende periode per thema willen uitbreiden leest u in hoofdstuk 4.

De resultaten van het participatietraject, de wijze waarop wij invulling willen geven aan het beleid en ambities van andere overheidslagen en ons eigen bestuur, de kansen die per thema gedefinieerd zijn en de wijze waarop we het belang van de circulaire economie willen uitdragen naar jong en oud, hebben geleid tot een Uitvoeringsagenda. De Uitvoeringsagenda is opgenomen als hoofdstuk 6.

Wij wensen u veel leesplezier toe en hopen dat deze nota inspiratie biedt voor meer circulaire initiatieven in onze gemeente.

1.

Een circulaire economie, wat is dat eigenlijk?

Duurzaamheid speelt een belangrijke rol in de gemeente Aalten. In 2019 is het Plan van Aanpak Duurzaamheid voor de gemeente Aalten vastgesteld. Met dit plan heeft de gemeente Aalten duurzaamheid nadrukkelijker op de agenda gezet en meetbare stappen gedefinieerd.¹ Er wordt jaarlijks een update gegeven over het plan aan de gemeenteraad, zodat het beleid actueel blijft.

Het onderwerp circulaire economie is in het plan benoemd als aandachtspunt, maar er zijn nog geen concrete doelstellingen geformuleerd. In deze beleidsnota 'Aalten Circulair' formuleren we deze doelstellingen en geven we aan hoe we deze doelstellingen willen bereiken.

In deze nota gaan wij uit van de volgende interpretatie van een circulaire economie:

Circulaire economie gaat om de wijze van produceren en consumeren, waarbij bestaande materialen en producten zo lang mogelijk worden gedeeld, verhuurd, hergebruikt, hersteld, opgeknapt en gerecycled. Het doel is om te kiezen voor de juiste grondstoffen en deze zo lang mogelijk te gebruiken, om zo klimaatverandering tegen te gaan.

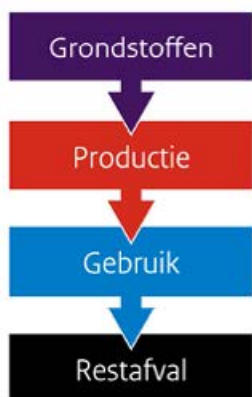
Ook maatschappelijke aspecten, zoals het creëren van baankansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, zijn van belang in een optimale circulaire economie. Deze aspecten komen in verschillende voorbeelden in deze nota naar voren. Het gemeentelijk beleid voor dit terrein is vastgelegd in de Nota Sociaal Domein: 'zo persoonlijk mogelijk blijven meedoen in Aalten'.²

Iedereen in onze gemeente kan een steentje bijdragen om de reguliere economie langzaam maar zeker om te zetten in een circulaire economie. Vandaar dat er in deze beleidsnota niet alleen wordt gekeken naar wat de gemeente kan doen, maar vooral ook hoe de gemeente Aalten haar ondernemers, organisaties en inwoners kan stimuleren om zo circulair mogelijk te produceren en consumeren. Alleen samen kunnen we in Aalten een circulaire economie bereiken in 2050.

1. Plan van Aanpak Duurzaamheid en updates, Gemeente Aalten, 2019.

2. https://www.aalten.nl/bestuur-en-organisatie/verordeningen-en-beleidsstukken_43091/item/nota-sociaal-domein-2021_87011.html

Lineaire economie

Economie met recycling

Circulaire economie

Wat is het belang van de circulaire economie voor de gemeente Aalten?

Erik Groters, wethouder Duurzaamheid van de gemeente Aalten, legt uit waarom het belangrijk is om ook op lokaal niveau in te zetten op een circulaire economie.

Nooit meer afval! Wat zou dat mooi zijn. Maar dat is nou net waar circulaire economie omdraait. We produceren met z'n allen een enorme afvalberg. Dat kan en moet anders!

De belangrijkste reden waarom we moeten overstappen op circulaire economie is dat een aantal cruciale grondstoffen opraken. Daarnaast zorgt het voor een schoner milieu door minder energieverbruik en CO₂-uitstoot bij het winnen en gebruiken van grondstoffen. Een bijkomend voordeel is dat we minder afhankelijk worden van andere landen. We hoeven deze grondstoffen namelijk niet meer uit het buitenland te halen.

We produceren ruim 500 kilo huishoudelijk afval per persoon. Gelukkig wordt een groot gedeelte gescheiden ingezameld. Denk hierbij aan papier, glas, plastic en gft-afval. Maar het restafval (zo'n 25%) wordt na recycling van metalen en kunststof verpakkingen verbrand of landt op een vuilnisbelt. Het kan dus nog een stuk beter. Door middel van wet- en regelgeving proberen we aan de ene kant fabrikanten te bewegen om bijvoorbeeld geen single use plastic meer te fabriceren. Denk hierbij aan de plastic rietjes of de plastic zakjes in de supermarkt. Aan

de andere kant willen we de consument bewust maken om deze producten niet meer te gebruiken en andere alternatieven te gebruiken die men elke keer kan weer gebruiken. En een tas van katoen of juten is daarnaast veel steviger en fancy om te zien.

Als consument kun je ook klein beginnen. Als we (als burger) een 2e hands trui of boek kopen, zijn we al circulair bezig. En daarmee voorkomen we dat een product op de afvalberg komt.

Kortom: we zijn begonnen maar we hebben nog een lange weg te gaan. Onze gezamenlijk uitdaging voor de toekomst: hergebruik van grondstoffen en dus geen afval meer.

Bij de totstandkoming van de nota Circulaire economie zijn verschillende partijen betrokken geweest. Onder andere studenten van de HAN, organisaties, ontwerpers, producenten en leveranciers, raadsleden/-volgers, initiatiefnemers op het gebied van circulaire economie in de gemeente en natuurlijk ook onze eigen ambtenaren. Bovenvermelde partijen wil ik hartelijk danken voor hun grote inbreng in de totstandkoming van deze nota.

3.

Doelstellingen beleidsnota Circulaire Economie

Met deze beleidsnota Circulaire Economie willen we:

- inzichtelijk maken op welke ambities van andere overheden en partijen we als gemeente kunnen aansluiten;
- aangeven welke rol de gemeente Aalten wil spelen;
- aantonen welke kansen de circulaire economie kan bieden;
- duidelijk maken op welke gebieden we kunnen samenwerken en met welke partijen;
- goede initiatieven in de gemeente Aalten voor het voetlicht brengen, die inspiratie kunnen bieden voor anderen;
- actiepunten vaststellen voor de komende periode.

4.

Bij welke ambities kunnen we aansluiten met ons gemeentelijk beleid?

De gemeente Aalten staat niet alleen in haar streven naar een circulaire economie. Op internationaal, Europees, landelijk, provinciaal en regionaal niveau zijn er ambities geformuleerd en afspraken gemaakt, om de wereld waarin wij leven een meer circulair karakter te geven. Ook in de gemeente Aalten zijn in verschillende documenten kaders vastgelegd, die als uitgangspunt dienen voor deze beleidsnota.

In dit hoofdstuk gaan we in op de bestaande beleidskaders voor onze beleidsnota Circulaire Economie.

- 1 VN Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's)
- 2 Europese Green Deal
- 3 Nederland circulair in 2050
- 4 Provincie Gelderland investeert in een toekomst zonder afval
- 5 8RHK Ambassadeurs – Smart, Samen & Circulair

Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's)

De SDG's (Sustainable Development Goals of Duurzame Ontwikkelingsdoelen) zijn zeventien doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030.

De SDG's zijn afgesproken door de landen die zijn aangesloten bij de Verenigde Naties (VN), waaronder Nederland. De doelen kwamen er op basis van wereldwijde inbreng van organisaties en individuen.³ De Duurzame Ontwikkelingsdoelen startten in 2015 en zijn vastgesteld tot 2030. Ze zijn een mondiaal kompas voor uitdagingen als armoede, onderwijs en de klimaatcrisis. Het zijn de opvolgers van de Millenniumdoelen, die liepen van 2000 tot 2015.

De Regio Achterhoek en de gemeente Aalten hebben zich gecommitteerd aan de SDG's. Over de wijze waarop zij hier invulling aan geven leest u meer verderop in de beleidsnota.

3. <https://www.sdgnerland.nl/sdgs/>

4.2

Europese Green Deal

De Europese Green Deal bevat een plan van aanpak om de economie van de EU duurzaam te maken. Dit door klimaat- en milieu-uitdagingen op een eerlijke en inclusieve manier om te zetten in kansen op alle beleidsterreinen. De Europese Green Deal is de nieuwe groeistrategie ten behoeve van een duurzame, schonere, veiligere en gezondere economie van de EU.⁴

Er is een Europese routekaart vastgesteld, een plan met concrete maatregelen om:

- ervoor te zorgen dat er vanaf 2050 netto geen broeikasgassen meer worden uitgestoten;
- hulpbronnen efficiënter te gebruiken door over te gaan op een schone, circulaire economie;
- biodiversiteit te herstellen en verontreiniging terug te dringen.

Het voorkomen van afval en hergebruik van producten staat centraal.

De Green Deal beslaat alle sectoren; de Europese Commissie gaat voorstellen voor actie doen op een aantal beleidsterreinen, te weten:

- schone energie;
- duurzame industrie;
- bouwen en renoveren;
- duurzame mobiliteit;
- biodiversiteit;
- van boer tot bord;
- verontreiniging beëindigen;
- klimaatactie.

De Europese Commissie wil dat duurzame producten de norm worden in Europa.⁵ De Commissie wil hiervoor de gehele levenscyclus van producten te verduurzamen.

Het actieplan dat hiervoor is opgesteld omvat initiatieven om zowel het productieontwerp van producten, als ook het samenstellen, het (her)gebruiken en het recyclen van producten en grondstoffen te vergroenen. Er moet bijvoorbeeld een “recht op reparatie” komen, en een betere toegang tot betrouwbare informatie over de duurzaamheid van producten. Ook ligt er nadruk op het voorkomen, verminderen en recyclen van afval.

Het actieplan van de Europese Commissie richt zich met name op sectoren die veel grondstoffen gebruiken, zoals elektronica en ICT, batterijen en voertuigen, verpakkingen, kunststoffen, textiel, constructie en gebouwen en levensmiddelen. Daarnaast betreft dit actieplan meer sectoren bij de circulaire economie zoals de IT-, elektronica-, vervoer- en textielsector.⁶

4. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/LSU/?uri=CELEX:52019DC0640>

5. <https://europadecentraal.nl/onderwerp/milieu/circulaire-economie/>

6. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/fs_20_437

4.3

Nederland circulair in 2050

De vraag naar grondstoffen voor bijvoorbeeld eten, elektrische apparaten en kleding neemt wereldwijd sterk toe. Daarom werkt de rijksoverheid samen met het bedrijfsleven, kennisinstituten en natuur- en milieuorganisaties, overheden, vakbonden, financiële instellingen en andere maatschappelijke organisaties om zuiniger en slimmer met grondstoffen om te gaan. Het doel: **Nederland volledig circulair in 2050.**⁷

Doelstellingen kabinet

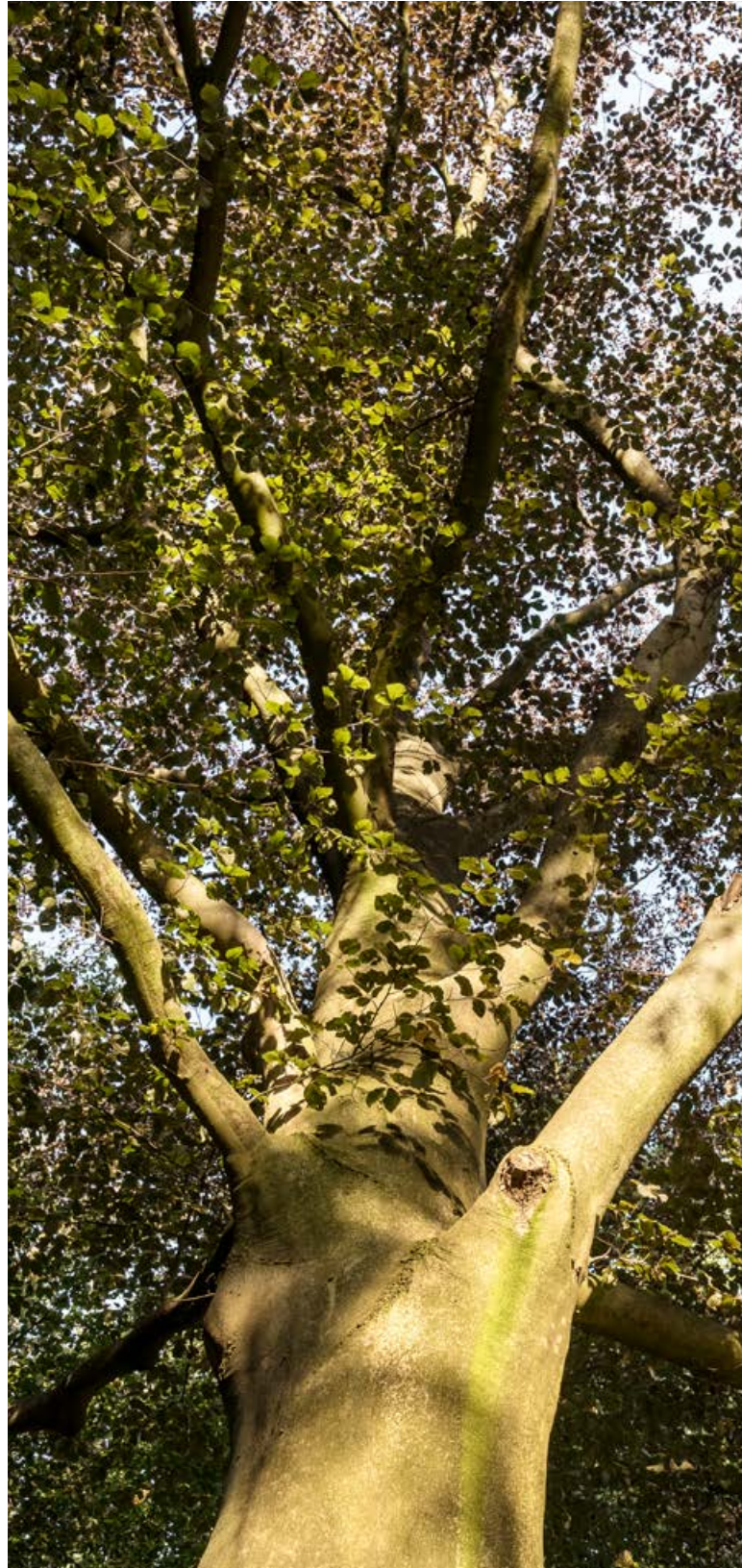
Het kabinet heeft drie doelstellingen geformuleerd om de Nederlandse economie zo snel mogelijk circulair te maken:

1. Bestaande productieprocessen maken efficiënter gebruik van grondstoffen, zodat er minder grondstoffen nodig zijn.
2. Wanneer nieuwe grondstoffen nodig zijn, wordt zoveel mogelijk gebruikgemaakt van duurzaam geproduceerde, hernieuwbare (onuitputtelijke) en algemeen beschikbare grondstoffen. Zoals biomassa, dat is grondstof uit planten, bomen en voedselresten. Dit maakt Nederland minder afhankelijk van fossiele bronnen en het is beter voor het milieu.
3. Nieuwe productiemethodes ontwikkelen en nieuwe producten circulair ontwerpen.

Om de doelstellingen van het kabinet te bereiken, moeten ook provincies en gemeenten inzet plegen om de ambities op provinciaal en gemeentelijk niveau invulling te geven.

7. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/circulaire-economie/nederland-circulair-in-2050>.

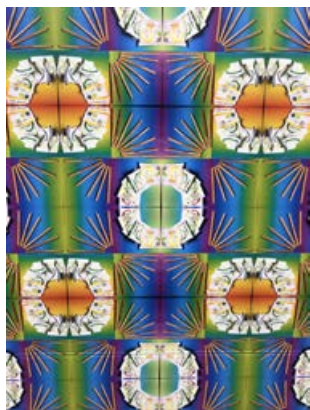
“Wanneer nieuwe grondstoffen nodig zijn, wordt zoveel mogelijk gebruikgemaakt van duurzaam geproduceerde, hernieuwbare (onuitputtelijke) en algemeen beschikbare grondstoffen.”

4.4

Provincie Gelderland investeert in een toekomst zonder afval

Weg met de wegwerpeconomie, die voor heel veel afval zorgt en roofbouw pleegt op de beschikbaarheid van grondstoffen. Op naar het verantwoord (her)gebruik van grondstoffen en een duurzame circulaire toekomst. De provincie Gelderland investeert de komende jaren in groene economische groei via vernieuwende circulaire businessmodellen. Gelderland ondersteunt daarbij actief ondernemers en andere partijen. Met name als het gaat om het ontwikkelen en toepassen van nieuwe biobased grondstoffen en materialen en een veel efficiënter (her)gebruik van grondstoffen.⁸

Slimme én schone industrie

Gelderland kiest voor een praktische aanpak. Door ondernemers te helpen bij hun eerste stap naar circulaire businessmodellen, van multinationals tot het Midden- en Kleinbedrijf (MKB). De provincie stimuleert daarvoor samenwerking tussen bedrijven onderling en tussen het bedrijfsleven en kennisinstituten. Bij het ontwikkelen en toepassen van nieuwe biobased grondstoffen richt Gelderland zich nadrukkelijk op sectoren waarin toonaangevende Gelderse bedrijven en kennisinstellingen landelijk gezien een koppositie innemen. Dit betreft het verwerken van natuurvezels in papier

en textiel, het winnen van nutriënten (voedingsstoffen) uit mest en winnen van plantaardige eiwitten voor de voedselverwerkende industrie.

Inspirerende koplopers

Inspirerende voorbeelden van circulaire verdienmodellen zijn te vinden bij bedrijven, die in hun sector voorop lopen. Zij tonen aan dat circulair ondernemen daadwerkelijk loont. Via ondernemersprogramma's zoals CIRCLES stimuleert de provincie honderden ondernemers om dit voorbeeld te volgen en een eerste circulaire stap te zetten. Kortom, meer omzet met (veel) minder afval.

Inspirerende koplopers tonen aan dat circulair ondernemen daadwerkelijk loont.

Stip op de horizon

De provincie Gelderland investeert in groene groei en ondersteunt ondernemers met vernieuwende initiatieven op het gebied van circulaire economie. De overstap naar de circulaire economie levert niet alleen duurzame winst op, maar ook vijfduizend extra banen, 700 miljoen euro omzet en 50 procent minder gebruik van grondstoffen in 2030, zo blijkt uit berekeningen van TNO. De provinciale stip op de horizon: Gelderland als eerste afvalloze economie van Nederland.

8. https://www.gelderland.nl/bestanden/Documenten/Gelderland/06Werk-en-ondernemen/170627_weg_met_de_wegwerpeconomie.pdf

8RHK Ambassadeurs – Smart, Samen & Circulair

De Regio Achterhoek zet voor de komende periode in op Smart Economy en Smart Living. “Met Smart economy en Smart living bedoelen we dat we bedrijven en onderwijs stimuleren volop mee te gaan in de tomeloze ontwikkeling van de digitalisering en alle nieuwe kansen die dat biedt. Dat we gaan voor slim, schoon en sociaal vervoer. Dat we willen dat iedereen hier fijn kan wonen in een passend huis. En dat we werken aan een schone leefomgeving waar mensen gestimuleerd worden gezond te leven.”

Reduce, Reuse & Recycle

De Achterhoek is energieneutraal in 2030: we wekken evenveel energie op als we verbruiken en circulair in 2050: producten en materialen worden hergebruikt en grondstoffen behouden hun waarde. “Reduce, Reuse & Recycle” is het motto.

De Cirkelregio verbindt regionale circulaire initiatieven en initiatiefnemers.

Circulair ondernemen

Ondernemen/organiseren met een kringloop van grondstoffen, zo min mogelijk energieverbruik en zonder afval. Met een slimme strategie, onderscheidend profiel, nieuwe verdienmodellen, meer omzet en winst. Dat is waar de Regio Achterhoek aan wil werken.

Cirkelregio De Achterhoek

De concrete invulling van de Achterhoekse ambities op het gebied van de circulaire economie wordt getrokken door Cirkelregio De Achterhoek. De Cirkelregio verbindt regionale circulaire initiatieven en initiatiefnemers. De regionale “Communities of Practice” zijn de basis. Doel is om met partijen kennis te maken, verbindingen te leggen en kennis te delen. Daarnaast legt Cirkelregio De Achterhoek verbindingen met CIRCLES, het ACT en met het landelijke netwerk van Cirkelstad.¹⁰

Doorlopende thema's voor 2023

Binnen de Cirkelregio worden jaarlijks thema's vastgesteld, waar we met elkaar aan gaan werken. In 2023 wordt verder gewerkt aan een aantal doorlopende thema's, die in 2022 zijn ingezet. Deze thema's zijn:

DOORLOPENDE THEMA'S 2023		
		
ALGEMEEN In het jaar 2022 wordt ook extra ingezet op nieuwe samenwerkingen, met; - Stichting Biomassa - AGRO en Food sector - ACT/RCT (maakindustrie) - Kenniscentrum circulair bouwen	HET NIEUWE NORMAAL Het Nieuwe Normaal (HNN) geeft de minimale grens aan voor circulair bouwen voor de bouwsector. Bovenop deze minimale grens geeft HNN ook inzicht in wat een excellente prestatie is. Het Nieuwe Normaal bestaat uit vijf pijlers: materialen, energie, water, sociaal en management.	BIOBASED Het thema biobased bestaat uit twee hoofdonderdelen, namelijk; - het verwerken van biobased materialen in de woning verduurzaming - het verwerken van biobased materialen in de nieuwbouw
GEM2GEM Het GEM2GEM concept in de regio Achterhoek bestaat uit het oogsten en registreren van (infra-)materialen bij de ene gemeente om vervolgens de geoogste materialen regionaal weer opnieuw te gebruiken bij een andere gemeente.	WOC02WOCO Het WOC02WOCO concept in de regio Achterhoek bestaat uit het oogsten van materialen bij de ene corporatie om vervolgens de geoogste materialen regionaal weer opnieuw te gebruiken bij een andere corporatie.	CIRCULAIRE INKOOP Samen met gemeenten worden kaders onderzocht voor het opzetten van regionale circulaire inkoopvoorwaarden.

Nog vast te stellen thema's 2023

Naast de doorlopende thema's, worden in 2023 een aantal andere thema's opgepakt, die gericht zijn op de drie O's in de regio Achterhoek.

Het betreft voorlopige thema's, die nog met de partners van de Cirkelregio vastgesteld moeten worden, te weten:

Overheden

Toekomstbestendige bedrijventerreinen.

Ondernemers

Reststromen in het bedrijf.

Maatschappelijke Organisaties

Het Nieuwe Normaal.

Milieubarometer

In 2023 gaat Cirkelregio De Achterhoek aan de slag met de Milieubarometer. Alle partners van de Cirkelregio krijgen toegang tot een account om haar eigen prestaties in te vullen en bij te houden. Hierbij wordt ondersteuning geboden vanuit de Cirkelregio. Het abonnement wordt gefinancierd vanuit de jaarlijkse partnerbijdrage aan de Cirkelregio. De resultaten van alle ingevulde milieubarometers willen we toevoegen aan de 'Achterhoek Monitor'.

Uitdragen

In 2023 gaat Cirkelregio De Achterhoek meer aandacht besteden aan het uitdragen van alle projecten in de regio Achterhoek, met de focus op haar partners. Ook zal de website op de schop worden genomen en up to date worden gehouden.

⁹ <https://8rhk.nl/smart-economy-smart-living/>

¹⁰ <https://cirkelregiodeachterhoek.nl/>

Beleid Gemeente Aalten

In verschillende beleidsstukken, die zijn vastgesteld in de gemeente Aalten, komt de circulaire economie naar voren.

In dit hoofdstuk gaan we in op een aantal belangrijke documenten. We bespreken de uitgangspunten en ambities die eerder zijn vastgelegd om tot een meer circulaire samenleving te komen in de gemeente Aalten. Deze vormen de basis voor de beleidsnota Aalten Circulair.

Raadsprogramma 2022-2026

In het raadsprogramma 2022-2026 zijn ambities en doelen opgenomen voor duurzaamheid in z'n algemeenheid en ook specifiek gericht op de circulaire economie.

Bij het thema Leefomgeving en Wonen geeft de raad het college de opdracht, om bij de bouw van woningen rekening te houden met de betaalbaarheid voor verschillende doelgroepen, circulariteit, duurzaamheid, landschap, ontsluiting en verkeersveiligheid.

De ambitie bij het thema Duurzaamheid en Klimaat is:

Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, regionale en landelijke partners realiseren we de (inter)nationale duurzaamheids- en klimaatdoelstellingen. We geven daarbij zelf het goede voorbeeld en vervullen een innovatieve en realistische rol in de regio op het gebied van energietransitie en klimaatadaptatie. We zijn een gemeente die zorgvuldig omgaat met grondstoffen, reststromen en milieu. We bevorderen circulariteit en versterking van de biodiversiteit.

In de toelichting bij het thema Duurzaamheid en Klimaat is het volgende opgenomen:

De opdracht vanuit het Energieakkoord en het Akkoord van Groenlo is omvangrijk. De rapporten over de opwarming van de aarde schetsen een zorgelijk beeld voor de toekomst. Het gaat veel sneller met de opwarming van de aarde en we moeten meer maatregelen nemen, meer doen. Iedereen, burger, bedrijf, overheid moet meedoen. Een energietransitie is noodzakelijk. Het gaat dan om energie besparen en energie duurzaam opwekken met behulp van bestaande en nieuwe technologie. Daarnaast willen we toe naar een circulaire economie, waarbij producten en grondstoffen worden hergebruikt en zo min mogelijk vernietigd.

Het college stimuleert circulariteit en korte ketens bij inwoners, agrariërs en bedrijven, neemt hierbij een voorbeeldfunctie in en stimuleert kennisdeling. Ook houdt het college rekening met circulariteit, biodiversiteit en klimaatadaptatie bij elk ruimtelijk plan.

Ook bij het thema Ondernemen en Economie is in het raadsprogramma aandacht voor circulariteit:

Onze bedrijven, ondernemers en inwoners zijn onmisbaar en van grote waarde voor onze economie en leefbaarheid. Ze creëren werk en zorgen voor innovaties. Hierbij zien zij het belang in van duurzaam en circulair ondernemen.

5.2

Krachten Versterken

Visie op de toekomst van de gemeente Aalten in 2025 en verder

In de toekomstvisie voor de gemeente Aalten is veel aandacht voor een duurzame samenleving.

“We worden steeds meer geconfronteerd met het gegeven dat we zuinig om moeten gaan met onze grondstoffen en zorgvuldig onze aarde moeten beheren. Het groeiende besef van de noodzaak om klimaatverandering een halt toe te roepen, heeft breed impact.”

“De klimaatverandering heeft ook grote impact op de openbare ruimte. Het weer zal extremer worden met periodes van grotere droogte en hitte, maar ook met extremere regenval. Er is ook een trend zichtbaar dat een groter wordende groep inwoners steeds bewuster met de eigen gezondheid omgaat. Zij hechten grote waarde aan voedselkwaliteit, willen veel bewegen en stellen hoge eisen aan de inrichting van hun woon-leef-recreëren omgeving.”¹¹

Met betrekking tot duurzaamheid zijn er opgaven op uiteenlopende terreinen. Denk aan recycling, innovatie, schoon water, afkoppelen van hemelwater, duurzame productie van levensmiddelen en hergebruik van consumentenproducten, openbare oplaadinfrastructuur voor de elektrische auto en duurzaamheid van materialen en productieprocessen.”

De hoofdpogaven in de toekomstvisie zijn: We kijken naar elkaar om, veerkrachtige economie en uniek landschap. In de toekomstvisie wordt het streefbeeld van een duurzame lokale circulaire economie nader toegelicht met wensbeelden.

We kijken naar elkaar om, veerkrachtige economie en uniek landschap.

11. Document was niet toegankelijk en is daarom van de website gehaald. Is nog wel te vinden via <https://aalten.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/f06a656a-27c3-40dc-a45f-27d03aec6bae?documentId=43c9b2b6-c6d0-4ee8-85e7-7a79f90ab991&agendatemplid=cb0ca447-73a4-4382-b1cf-77d642d8f3fb>

Plan van Aanpak Duurzaamheid gemeente Aalten

Het Plan van Aanpak Duurzaamheid met oplegnotitie en routekaart is op 26 november 2019 unaniem vastgesteld door de gemeenteraad. Het Plan wordt jaarlijks bijgesteld op basis van de actuele ontwikkelingen en cijfers.¹²

We staan voor een grote opgave op het gebied van duurzame ontwikkeling. We werken toe naar een energie- en klimaatneutrale samenleving met een circulaire economie. Deze opgave is grotendeels vastgelegd in afspraken en keuzes die mondiaal, Europees, landelijk, provinciaal, regionaal en gemeentelijk zijn gemaakt. Veel van die afspraken moeten op gemeentelijk niveau een uitvoering of een vervolguitvoering krijgen. We hebben als gemeente een belangrijke taak om duurzame ontwikkelingen aan te jagen.

Duurzaam bouwen

Duurzaam bouwen is meer dan energiebesparing. De gemeente Aalten wil haalbare en betaalbare eisen stellen aan de nieuwbouw. De nieuwbouw presteert op energie en afval beter dan de wettelijke eis. We zetten in op duurzaam bouwen en renoveren volgens de principes van een circulaire economie. We maken gebruik van duurzame materialen die rekening houden met het milieu en de gezondheid van bewoners en gebruikers. We zetten in op een gezond binnenmilieu, bijvoorbeeld door goede ventilatie... We slopen duurzaam, om zo de materialen die vrijkomen bij de sloop opnieuw te gebruiken (hergebruik).

Afvalscheiding

Aalten heeft op het gebied van afvalscheiding en -reductie al veel bereikt. De landelijke doelstelling voor de maximale hoeveelheid rest-afval (100 kg/inwoner) en 75% hergebruik is door het 'omgekeerd inzamelen' in Aalten ruim gehaald (47 kg restafval /inwoner, 86 % hergebruik).

Circulaire economie

Circulaire economie is onderdeel van één van de vier (voor)waarden van een duurzame samenleving: het sluiten van kringlopen. 'Circulair' betekent dat we na een optimale levensduur geen afval hebben, maar reststoffen die na gebruik veilig kunnen worden opgenomen in de natuur dan wel op kwalitatief hoogwaardig niveau opnieuw gebruikt kunnen worden.

Het 'economische' aan de doelstelling is dat de economische waarde zoveel mogelijk behouden blijft. Het opnieuw gebruiken bespaart op aanschaf van grondstof of bespaart ons geld voor afvalverwerking. Circulaire economie is sterk verbonden met de bedrijfsvoering van de maakindustrie en andere bedrijven. De keuze voor een grondstof ligt primair bij de producent. Ook is het zo dat de gebruiker of consument voor een bepaald product kiest. Daarbij laat deze zich sterk beïnvloeden door het aanbod en de prijs van het eindproduct.

Grondstoffen

Een duurzame samenleving zorgt ervoor dat alle gebruikte grondstoffen biologisch afbreekbaar zijn of opnieuw worden gebruikt. Ondernemers zijn niet verplicht om circulaire grondstoffen te gebruiken. Maar steeds meer bedrijven gaan op zoek naar alternatieven en kiezen voor een circulaire economie. Dit komt deels omdat grondstoffen duurder worden en afval geld kost. Ook maakt een toenemend aantal ondernemers de bewuste keuze hun ecologische footprint te verkleinen, in balans te brengen. Zij houden steeds vaker bij het ontwerp van hun producten al rekening met de 'afvalfase' van de toe te passen grondstoffen (Cradle-to-cradle).

Hoewel de primaire beslissing over het gebruik van grondstoffen en de aanschaf van producten niet bij de gemeente ligt, kan de gemeente wel het goede voorbeeld geven en bij het afvalbeleid en in contacten met bedrijven (o.m. informeren, controle en handhaving) voorsorteren op een gewenste circulaire economie.

Thematafel Circulaire Economie & Energie-transitie (CE&E)
In de regionale thematafel 'Circulaire Economie en Energietransitie' (CE&E) is er aandacht voor initiatieven in het kader van circulaire economie. Ideeën worden voorbereid om dit planmatig en zo mogelijk regionaal te realiseren. Projecten op dit gebied worden onderdeel van de Regiodeal (kringlooplandbouw, circulair ondernemen).

Maatregelen overheid

Het Activiteitenbesluit milieubeheer verplicht bedrijven en instellingen (inrichtingen) om energie te besparen. Naast de bestaande energiebesparingsplicht is er een informatieplicht voor bedrijven en instellingen die vanaf 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas(equivalent) per jaar verbruiken.

De Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) houdt toezicht bij bedrijven waarbij op naleving van de informatieplicht en de verplichte duurzaamheidsmaatregelen (vergunning en activiteiten-besluit) wordt toegezien. De ODA heeft daarnaast ook een informerende taak.

Aanjaagrol gemeente

De gemeente Aalten neemt een rol als aanjager en stimuleert en faciliteert circulair ondernemerschap. We sluiten aan bij de landelijke transitie-agenda's op weg naar een circulaire economie. Het gaat daarbij om de onderdelen: biomassa/voedsel, (biobased) bouw, consumptiegoederen, kunststoffen en maakindustrie. We verkennen waar een gemeentelijke focus mogelijk is, bijvoorbeeld afgestemd op belangrijke sectoren binnen onze gemeente. We leggen hierbij waar mogelijk ook verbindingen met andere gemeenten, de regio en de provincie.

12. https://www.aalten.nl/inwoners/duurzaamheid_44582/item/plan-van-aanpak-duurzaamheid-januari-2020_85528.html

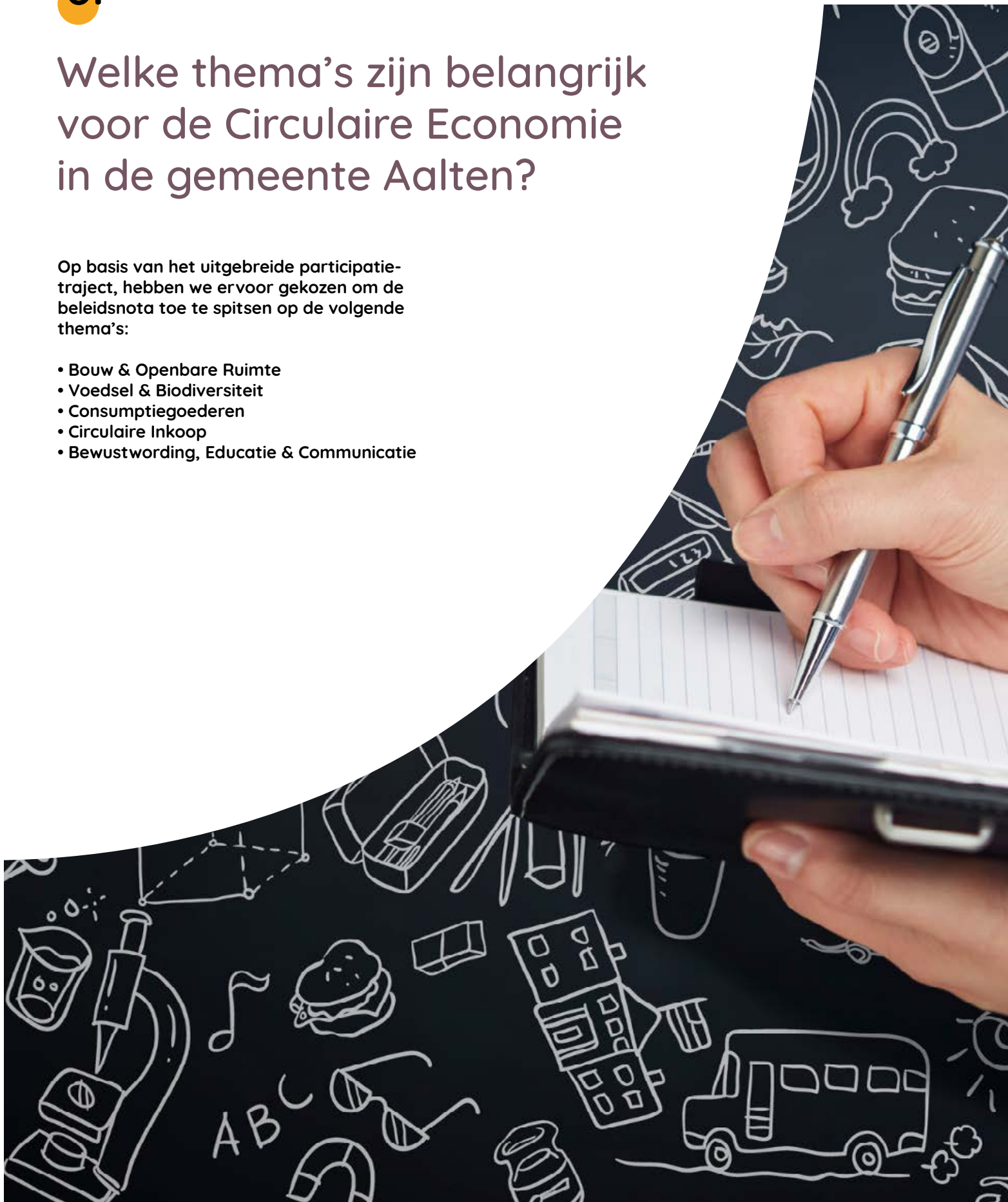

6.

Welke thema's zijn belangrijk voor de Circulaire Economie in de gemeente Aalten?

Op basis van het uitgebreide participatietraject, hebben we ervoor gekozen om de beleidsnota toe te spitsen op de volgende thema's:

- Bouw & Openbare Ruimte
- Voedsel & Biodiversiteit
- Consumptiegoederen
- Circulaire Inkoop
- Bewustwording, Educatie & Communicatie

Bouw & Openbare Ruimte

Het terrein Bouw & Openbare Ruimte heeft betrekking op de ontwikkeling, inrichting en het beheer van gebieden, gebouwen, infrastructuur en de openbare ruimte. Het is een sector waarin er flinke circulaire stappen gezet kunnen worden, omdat de impact ervan groot is en we nog aan het begin staan van het circulair maken van deze sector.

De bouwsector is verantwoordelijk voor ca. veertig procent van de CO2 uitstoot. De grootste oorzaak hiervan is het proces van het maken van nieuwe producten. Daarnaast putten we de aarde uit door het lineaire proces telkens opnieuw te starten en dus steeds nieuwe grondstoffen te delven.¹³

In de komende decennia moeten we onze gebouwen zo gaan ontwikkelen dat ze adaptief, losmaakbaar en klimaatpositief zijn. Integratie (keten)samenwerking en kennisdeling zijn hierbij van groot belang. Kennis van techniek en processen, gebruik van slimme methodes, creativiteit en ontwerpkracht zijn randvoorwaarden.¹⁴

Er wordt door vele partijen hard gewerkt om het lineaire bouwproces om te zetten in een circulair proces. In de praktijk wordt steeds meer ervaring opgedaan met verschillende vormen van circulair ontwerpen, bouwen en inrichten.

Ook in de gemeente Aalten zijn inmiddels inspirerende voorbeelden te vinden van projecten in de bouw en openbare ruimte, waarbij circulair gebruik van middelen centraal staat.

Duurzame Prefab sociale huurwoningen in Dinxperlo

Woningcorporatie De Woonplaats heeft samen met Fijn Wonen, het woonproduct van Van Wijnen, 14 eengezinswoningen aan de Nieuwstraat in Dinxperlo gerealiseerd. Het betreft zeer duurzame en gasloze woningen. De woningen zijn all-electric en hebben allemaal vloerverwarming.¹⁵

Door middel van zonnepanelen wordt er elektriciteit opgewekt voor gebouwgebonden installaties, zoals verwarming en warm water. De woning heeft een lucht-water warmtepomp en een WTW installatie voor een

optimale ventilatie. Hier beleven de bewoners veel comfort van in hun nieuwe woning, zowel in de winter als in de zomer. Dat is ook merkbaar in de portemonnee. Het bijzondere aan de woningen is dat het bouwproces al in de fabriek start en niet pas op de locatie. Door kant-en-klare elementen naar de bouwplaats te vervoeren, kan er binnen een dag een volledig casco staan, wind- en waterdicht. Het resultaat is snel gebouwde, goede en duurzame woningen.

Uuthuuskes zijn kleine flexibele woningen, bestemd voor jongeren die een sociaal en/of maatschappelijke binding hebben met één van de vijf kleine kernen in de gemeente Aalten en 'op zichzelf' willen gaan wonen.

Uuthuuskes in de kleine kernen

Er zijn in totaal tien van deze tijdelijke huurwoningen gepland, waarvan er inmiddels acht zijn gerealiseerd, in de kernen De Heurne, IJzerlo, Haart en Lintelo. De woningen dichtten het gat op de woningmarkt voor jongeren die geen huis kunnen vinden in de huidige overspannen woningmarkt. De Uuthuuskes worden beheerd door een voor dit doel opgerichte wooncoöperatie.¹⁶

De Uuthuuskes zijn geheel geprefabriceerd in de werkplaats van het uitvoerend bouwbedrijf. Het gaat om houtskeletbouw, waarbij het frame uit planken van LVL of OSB bestaat en waarbij de verbindingen en openingen tot in de details zijn uitgewerkt. Daardoor kunnen de huisjes van fundering tot afwerking binnen twee weken gebouwd worden. De gebruikte techniek maakt het mogelijk volledig 'modulair' te bouwen: de vorm en grootte van de huizen kan per woning verschillen.¹⁷

Herinrichting Admiraal De Ruyterstraat/ Dijkstraat in Aalten

Om invulling te geven aan een duurzame inrichting van de Dijkstraat en de Admiraal de Ruyterstraat, is gebruik gemaakt van Sustainable Development Goals (SDG's). Hierdoor zijn de thema's over gezond leven, materiaalgebruik, klimaatbestendigheid, vergroening en biodiversiteit belangrijke pijlers voor de inrichting van deze wegen. De gemeente Aalten wilde met dit project ervaring opdoen hoe Global Goals goed en zichtbaar kunnen worden toegepast binnen infrastructurele werken.¹⁸

Gemeente Aalten en het uitvoerende NTP zijn na een intensief participatieproces met de directe omgeving gekomen tot een definitief ontwerp gekomen met veel duurzame toepassingen, waaronder:

- Rood Grasfalt in de fietsstroken
- Gebakken klinkers in de rijbaan (duurzaam vanwege de lange levensduur)
- Cementloze betonstraatstenen in de parkeervakken
- Dubbelklinkers met betongranulaat als grindvervanging in de voetpaden
- Toevoegen van totaal 800 m³ hemelwaterinfiltratie en berging (klimaatadaptief)
- Groenvakken lager aanleggen zodat hemelwater eerst de mogelijkheid krijgt om te infiltreren in de groenstroken (tegengaan van droogte)
- Toevoegen 2800 m² prairiebeplanting (biodiversiteit) onderhoudsvriendelijk
- Hergebruik vrijkomende fundaties
- Afkoppelcampagne particuliere woningen (in ruil krijgt iedereen in de straat die zich aanmeldt een regenton).

Er blijkt regionaal en landelijk veel interesse te zijn voor het project. Het wordt gezien als een voorbeeld voor hoe je een gebied duurzamer en meer circulair kunt inrichten, samen met de inbreng van bewoners.

SDG's bij herinrichting Beggelderdijk en Centrum Dinxperlo

Op basis van de positieve ervaringen die in dit project zijn opgedaan, heeft de gemeente Aalten besloten om ook de Beggelderdijk in Dinxperlo op basis van de SDG's herin te richten. De SDG's zijn tevens leidraad bij de planvorming voor de herinrichting van het centrumgebied in Dinxperlo.

Het gemeentehuis in Dinxperlo kreeg een nieuwe functie als Gezondheidscentrum.

De levensduur van bestaande bebouwing verlengen kan bijvoorbeeld door gebouwen bij leegstand een nieuwe passende functie te geven.

Hergebruik bestaande bebouwing in plaats van nieuwbouw

Naast de keuze voor duurzame grondstoffen bij nieuwbouw is ook het hergebruik van bestaande bebouwing een vorm van circulariteit. Hergebruik van (delen van) gebouwen in plaats van sloop en nieuwbouw is een belangrijke stap in het verkleinen van de afvalstroom en daarmee de milieubelasting.

De levensduur van bestaande bebouwing verlengen kan bijvoorbeeld door gebouwen bij leegstand een nieuwe passende functie te geven. Mooie voorbeelden van nieuwe bestemmingen van bestaande panden zijn het Gezondheidscentrum in het voormalige gemeentehuis in Dinxperlo, de herbestemde stoomweverij aan de Hofstraat in Aalten met zorg en kantoren en de supermarkt met woningen in de voormalige Dutch Button Works fabriek in Bredevoort.

Ook het religieus erfgoed, dat in de komende periode nog leeg komt te staan en bijzondere kwaliteiten heeft, kan met een nieuwe functie een rol blijven vervullen als drager van identiteit in onze kernen. Dit bevestigen verschillende herbestemmingen in de gemeente Aalten, die al gerealiseerd zijn. Zo is de Koppelkerk in Bredevoort nu een Vrijplaats voor Kunst en Cultuur, bieden de voormalige NPB-kerk en de Ontmoetingskerk in Dinxperlo nu woonruimte en krijgt de rijksmonumentale Oosterkerk in Aalten een functie als woonzorgcomplex.

De inzet van de gemeente Aalten is om zoveel mogelijk bestaande gebouwen een herbestemming te geven bij leegstand. Het gebruik van (delen van) gebouwen wordt gestimuleerd, in plaats van sloop en nieuwbouw.

Het gebouw als grondstoffendepot

Wanneer het niet mogelijk is om een gebouw een nieuwe functie te geven, dient hergebruik van materialen gestimuleerd te worden. De Cirkelregio Achterhoek wil hierin een trekkende rol spelen, om van een lineair bouwproces tot een circulair proces te komen.¹⁹

Zij ziet een gebouw als een grondstoffendepot en gebouwen dienen te worden geoogst in plaats van te worden gesloopt. Hiervoor moeten bestaande gebouwen geïnventariseerd worden en alle materialen in beeld worden gebracht. De materialen worden vervolgens vastgelegd in een zogeheten materialenpaspoort.

Cirkelregio De Achterhoek maakt een start om verschillende gebouwen in de Achterhoek te inventariseren en vast te leggen in een database. Ook in de gemeente Aalten zullen de materialen van één of meerdere gebouwen via de Cirkelregio worden in kaart worden gebracht, met als doel om waardevolle materialen te kunnen hergebruiken, hetzij op locatie, hetzij binnen een ander project in de gemeente of de regio.

Materialenmarktplaats

Op het bedrijventerrein De Laarberg in Groenlo is een materialenmarktplaats gerealiseerd, onder de naam Stadsmijn Achterhoek. Een mijn is de plaats waar grond- en delfstoffen worden opgegraven om daarna verder verwerkt te worden in de bouw en industrie. De Stadsmijn Achterhoek ziet de gebouwde omgeving, dorpen en steden als het wingebied.²⁰

Door nauwkeurige opname van gebouwen kan worden vastgesteld welke materialen en producten herbruikbaar zijn voor nieuwe toepassingen. Door te oogsten, in plaats van te slopen, halen partijen materialen in bruikbare staat uit oude panden. Via een fysieke marktplaats worden de materialen gereed gemaakt voor hergebruik in de bouw.

De verkoop wordt mede mogelijk gemaakt door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De materialen die gereed zijn voor verkoop zijn voorzien van een digitaal materialenpaspoort waarin onder andere de herkomst van het materiaal is vastgelegd.

Wanneer er bij projecten, waarbij de gemeente betrokken is, materialen vrijkomen, die interessant zijn voor de Stadsmijn Achterhoek, wordt de Stadsmijn hierover geïnformeerd, om zo het hergebruik van materialen te stimuleren. Informatie over de Stadsmijn wordt actief gedeeld, om ook andere partijen te informeren over de mogelijkheid om bouwmaterialen via hen een tweede leven te geven. Of om juist bouwmaterialen af te nemen via de Stadsmijn.

Hergebruik infra-materialen

Waar de Stadsmijn zich met name richt op bouwmaterialen, zijn er ook platforms die zich richten op het hergebruik van infra-materialen. Een voorbeeld hiervan is Duspot. Hun doel is om aanbod van vrijkomende inframaterialen te koppelen aan de vraag ernaar. Zo krijgen inframaterialen die nog herbruikbaar zijn een tweede leven.²¹

Het streven van Duspot is minder afvalverwerking, minder materiaalproductie en minder transportbewegingen. Producten kunnen goedkoper aangeboden worden, doordat transport-, depot en stortkosten gereduceerd worden en projecten kunnen ontworpen worden op basis van vrijkomende materialen in de markt. Via een platform als Duspot kunnen overheden en instanties onderling materialen uitwisselen voor infrastructurele projecten.

De gemeente Aalten heeft besloten om samen met een aantal andere Achterhoekse gemeenten deel te nemen aan een pilot met Duspot. Op basis van de ervaringen met de pilot, die een jaar duurt, besluiten we of een dergelijke werkwijze bij ons past.

Ook op het gebied van b.v. lichtmasten zijn er interessante ontwikkelingen. Er blijkt een haalbare businesscase te maken van het hergebruik van lichtmasten, waarbij wordt voldaan aan de normering. In plaats van afgeschreven lichtmasten te recyclen of zelfs te vernietigen, wordt ingezet op hergebruik, reparatie en renovatie. Afgeschreven lichtmasten worden zodanig hersteld dat ze opnieuw gebruikt kunnen worden en dan net zo'n lange levensduur hebben als nieuwe masten.²²

In de Cirkelregio Achterhoek is een presentatie verzorgd over deze ontwikkeling. Op regionaal niveau wordt bekeken of we in Achterhoeks verband aan de slag kunnen met gerecyclede lichtmasten.

81% van de ondervraagde inwoners vindt dat er zoveel mogelijk grondstoffen (zoals stenen, tegels, straatmeubilair) hergebruikt worden bij de herinrichting van hun wijk

Ondergronds

Ook voor onder de grond zijn meer circulaire keuzes te maken. Er zijn bijvoorbeeld rioolbuizen van 100% hergebruikt kunststof verkrijgbaar, die in Nederland worden gemaakt.²³ De buis is beschikbaar in verschillende diameters, heeft een levensduur van circa 100 jaar én kan na gebruik ook zelf weer worden verwerkt in een volgend product van PVC.

Het is belangrijk dat bij de te kiezen methode en materialen binnen een infraproject de mate van circulariteit meegewogen wordt.

(Her)inrichting openbare ruimte

De projecten aan de Admiraal De Ruijterstraat/Dijkstraat in Aalten en de Beggelderdijk in Dinxperlo tonen aan dat het mogelijk is om de openbare ruimte op een zo circulair mogelijke manier her in te richten, met een resultaat om trots op te zijn.

Op basis van de ervaringen bij de Admiraal de Ruijterstraat, Dijkstraat en Beggelderdijk bekijken we of wij ons Handboek Openbare Ruimte kunnen aanpassen naar een duurzame en circulaire variant. Daarbij wordt vanuit de SDG's gekeken of er alternatieve materialen beschikbaar zijn welke een hogere duurzaamheid- of circulariteitsscore hebben.

De ervaringen, die we bij de uitgevoerde projecten op basis van de SDG's hebben opgedaan, gebruiken we bij toekomstige projecten in de openbare ruimte. De wijze waarop verschilt per herinrichting/project. Bij 'normale' reconstructies passen we wel duurzame materialen toe, maar in mindere mate. Bij grotere (bouwteam) projecten wordt de werkwijze op basis van de SDG uitgangspunten standaard toegepast.

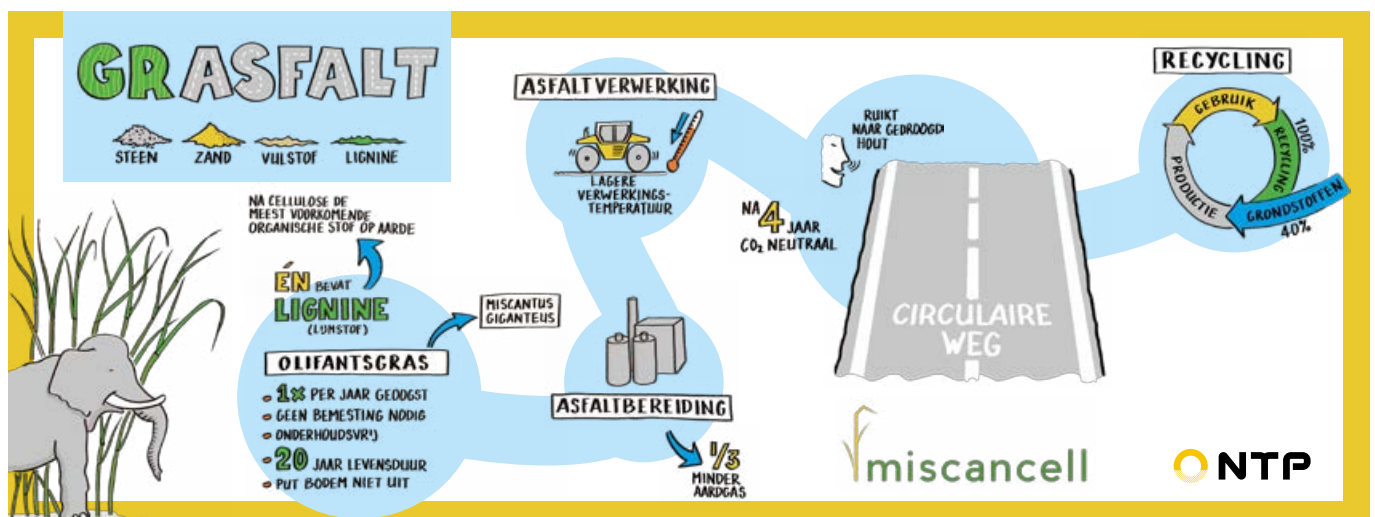
Bij de herinrichting van de Admiraal De Ruijterstraat/Dijkstraat is zogeheten roodwordend Grasfalt toegepast.²⁴ Grasfalt is een innovatief asfaltmengsel waarbij (een deel van het) bitumen is vervangen door het bio-based bindmiddel lignine. De lignine in het grasfalt is afkomstig uit olifantsgras.

Om de cirkel rond te maken, onderzoeken we of in de gemeente Aalten het olifantsgras kunnen laten groeien, waarmee straks het materiaal gemaakt kan worden om onderhoud en reparaties te plegen aan het grasfalt in onze gemeente

Rol gemeente Aalten

Als gemeente kan Aalten grote invloed uitoefenen op de bouw en inrichting van de openbare ruimte. Via vergunningverlening en aanbestedingen kan actief worden gestuurd op circulariteit tijdens het inrichten, bouwen, beheeren en slopen.

Ook bij eigen projecten, zoals de herinrichting van het centrum Dinxperlo, is circulariteit een belangrijk aspect in het ontwerp en uitvoeringsproces.

Biobased-bouwen

De ontwikkelingen op het gebied van innovatieve circulaire bouwmaterialen gaat snel. Door bijvoorbeeld biobased-bouwmaterialen te gebruiken kan grote winst worden behaald om de milieubelasting van bouwen te verkleinen. De kenmerken van biobased materialen zijn:

- Bio-based materialen zijn materialen die afkomstig zijn uit de levende natuur.
- Dit zijn grondstoffen uit veeteelt, tuin-, land- en bosbouw.
- En materialen die tijdens de levensduur van een gebouw opnieuw kunnen groeien.²⁵

Op het platform Biobased Bouwen is een overzicht te vinden van de bouwmaterialen die per productgroep beschikbaar zijn. Van fundering tot gevelbekleding en van dakbedekking tot kozijnen, erg is erg veel verkrijgbaar in een biobased uitvoering. Op het platform wordt tevens kennis gedeeld over het toepassen van de biobased materialen.

Een mooi voorbeeld van hoe divers het biobased materiaal kan zijn, waarmee gebouwd en ingericht kan worden, is te zien in 'Exploded View Beyond Building'. Het project biedt een staalkaart van natuurlijke, geupcycleden en gerecyclede materialen, die niet alleen innovatief zijn, maar er ook nog eens aantrekkelijk uitzien.²⁶

Initiatiefgroep Samen Biobased Bouwen

De komende jaren is er in de Achterhoek grote behoefte aan bouwmaterialen voor de verduurzaming van woningen. Met als uitdaging: materialen met een minimale impact op uitputting van de aarde. Daarom zet de initiatiefgroep Samen Biobased Bouwen' in op een complete en goed samenwerkende keten in de regio voor de ontwikkeling, productie en toepassing van biobased bouwmaterialen. Met concrete projecten om materialen in de praktijk te testen en ervaringen te delen.²⁷

Er zijn drie werkgroepen waar bedrijven uit de Achterhoek en de gemeente Aalten zich bij kunnen aansluiten: Biograndstoffen (Agro), met de focus op het verbouwen van grondstoffen; Industrie, gericht op het omzetten van de agro-grondstoffen naar bruikbare bouwmaterialen; Bouw, hier staat vooral het ontwerpproces met biobased materiaal centraal.

Belang van biobased materiaal

De voordelen van het werken met biobased materiaal zijn meerledig:

- Minder klimaat impact
In tegenstelling tot traditionele bouwmaterialen als beton, kost het snel hernieuwbare biobased materiaal weinig energie bij de productie en helpt zo de klimaatimpact omlaag. Omdat de producten vaak lichter zijn, is ook het transport vaak milieuvriendelijker.
- Beperking gebruik schaarse grondstoffen
Een materiaal als zand dat in beton wordt gebruikt, wordt ook schaarser. Bouwen met innovatief biobased materiaal voorkomt dit probleem. Ook een product als glaswol kent beperkingen. Hierin wordt het metaal boron verwerkt om het glas te verstevigen. Terwijl boron een uitputtelijke grondstof is die steeds schaarser wordt doordat het ook in elektrische auto's wordt toegepast.
- Beter binnen klimaat
Bij verduurzaming van woningen spelen ook een gezond binnenklimaat en comfort een belangrijke rol. Nu wordt nog vaak polystereen (piepschuim) als isolatiemateriaal gekozen, wat een goede vochthuishouding kan verstoren. De keuze voor natuurlijke biobased materialen die het vocht beter opnemen, verhelpt dit probleem.

**'Hoe belangrijk vindt u
duurzaamheid bij het inrichten,
verbouwen en aanpassen
van uw woning?'**

**82% van de ondervraagde inwoners
vindt dit (heel) belangrijk**

Woningbouwcorporaties

De kennis over circulair bouwen, renoveren en slopen van woningen neemt snel toe. In 2021 is bijvoorbeeld een handboek voor circulair renoveren voor woningbouwcorporaties verschenen.²⁸

Kansen voor corporaties

Naast de winst op het gebied van milieu biedt circulariteit een hoop kansen voor woningcorporaties. Die kunnen bestaan uit:

1. Verlengen van de levensduur van woningen (waardoor deze langer door kunnen worden geëxploiteerd) en verhogen van de waarde van woningen.
2. Klimaatneutraliteit stimuleren en de energietransitie helpen versnellen.
3. Wonen goedkoper en comfortabeler maken voor bewoners.
4. Laaghangend fruit plukken: in de praktijk is tegen dezelfde kosten vaak meer mogelijk dan gedacht.
5. Inspelen op het circulaire momentum en praktijkervaring opdoen waarmee je de circulaire kennis vergroot en verdere innovatie in gang zet.
6. Andere manieren van samenwerking en langdurige samenwerking aangaan.
7. Een maatschappelijke voortrekkersrol vervullen.
8. Meer flexibiliteit inbouwen in de woningvoorraad om in te kunnen spelen op toekomstige veranderingen in woonwensen van huurders.
9. Meer grip hebben op de eigen toekomst doordat je de eigen innovatieprocessen beheert.
10. Zekerheid van grondstof (kosten & beschikbaarheid) inbouwen.

Inrichting

Ook voor de inrichting van woningen kunnen steeds meer duurzame keuzes gemaakt worden. Zo zijn er bijvoorbeeld circulaire keukens ontwikkeld, met een extra lange levensduur. De langere levensduur wordt vooral gecreëerd door enkele circulaire ontwerpregels. In Dinxperlo heeft een fabrikant deze samen met woningcorporaties en beleggers vastgesteld. Een tijdloos ontwerp, materialen met een lange levensduur en zo min mogelijk eindig materiaal, zorgen ervoor dat een nieuwe keuken, decennialang mee kan gaan.²⁹

Laaghangend fruit

Stichting iCirl heeft in november 2021 in opdracht van Cirkelstad en het Ministerie van Binnenlandse Zaken een handreiking uitgebracht getiteld “Circulaire afspraken, het laaghangend fruit voor woningcorporaties en gemeenten”. De handreiking biedt inzicht in welke circulaire prestatieafspraken vandaag de dag besproken en/of opgenomen kunnen worden tussen gemeentes en woningcorporaties.²⁹

Regionale Woonagenda Achterhoek

In de Regionale Woonagenda van de Achterhoek zijn de volgende afspraken vastgesteld ten aanzien van circulair bouwen.³⁰ De gemeente Aalten geeft lokaal invulling aan deze ambities.

Conceptueel, circulair en biobased bouwen

We gaan innovatie in de Achterhoek stimuleren, zodat het bouwtempo omhoog gaat en we tegelijk bijdragen aan betaalbaarheid en klimaatdoelen. Conceptueel en biobased bouwen zien we als een belangrijke innovatie, net zoals circulair inkopen. Deze innovaties

vragen een nieuwe manier van samenwerken en nieuwe meetinstrumenten. Onze inzet is erop gericht om materiaalgebruik te reduceren en te verduurzamen in ontwerp. Hiervoor zoeken we aansluiting bij bestaande regionale netwerken zoals Cirkelregio de Achterhoek en SamenbiobasedBouwen. Ook onderzoeken we de mogelijkheden tot verbinding met andere regio's.

We werken de volgende regionale afspraken lokaal uit:

- We gaan het gesprek aan met bouwondernemers/ ontwikkelaars en woningcorporaties over de innovaties die nodig zijn voor de transitie naar biobased en circulair bouwen en de vernieuwde samenwerking die hiervoor nodig is in de regio.
- Voor de bestaande plannen gaan gemeenten en woningcorporaties mogelijkheden onderzoeken voor het verhogen van het gebruik van circulaire of biobased bouwmaterialen. Daarbij worden nadrukkelijk wensen van opdrachtgevers en mogelijkheden aan de kant van de bouwers naast elkaar gelegd waardoor we tot een maximaal resultaat kunnen komen.
- In de nieuwe woningbouwplannen spannen partijen zich in om (vanaf 2025) zoveel mogelijk hergebruikt of biobased grondstoffen te gebruiken voor de woningen die worden gebouwd.

We sluiten aan bij de ambities uit het grondstoffenakkoord. In het grondstoffenakkoord staan de volgende doelen voor de bouw opgenomen:

- (1) 2050 een volledig circulaire bouwconomie;
- (2) 50% van de einddoelstelling is in 2030 gerealiseerd.
- Gemeenten nemen natuurinclusiviteit en klimaatadaptiviteit mee in de ontwerpopgaven.

We gaan in de afspraken met De Woonplaats expliciet aandacht besteden aan circulair bouwen. Ook bij renovatie of sloop van woningen maken we met de corporatie afspraken over zoveel mogelijk hergebruik van de vrijkomende materialen.

Gemeentelijke gebouwen

Dat de gemeente het goede voorbeeld moet geven op het gebied van de circulaire economie, komt duidelijk naar voren uit het participatietraject. De gemeente wordt uitgedaagd om voorop te lopen en te experimenteren, om daar zelf van te leren en anderen op weg te helpen.

Manieren waarop de gemeente Aalten meer circulair kan bouwen zijn:

- Kijk of de functie kan worden ondergebracht in een bestaand gebouw, dat hiervoor herbestemd/aangepast wordt;
- Bouw met hergebruikte materialen;
- Bouw meer met hernieuwbare grondstoffen;
- Bouw met lokale grondstoffen, zoals het hout uit de eigen gemeente of regio;
- Bouw losmaakbaar of modulair (gemakkelijk te demonteren);
- Sloop niet, maar demonteer circulair en maak de vrijgekomen grondstoffen beschikbaar bijvoorbeeld via de regionale "grondstoffenhub" de Stadsmijn Achterhoek;
- Zorg dat er bij alle nieuwe gebouwen een materialenpaspoort opgesteld wordt.³¹

16. https://www.aalten.nl/inwoners/uuthuuskus-in-kleine-kernen_44693/

17. <https://www.houtwereld.nl/architectuur/bouw-uuthuuskus-woningen-voor-jongeren-gestart/>

18. <https://www.ntp.nl/projecten/Aalten>

19. <https://cirkelregiodeachterhoek.nl/projecten/>

20. <https://stadsmijnachterhoek.nl/>

21. <https://duspot.nl/>

22. <https://mastenbank.nl/>

23. <https://www.riool.net/nieuws/rioolbuis-van-100-hergebruikt-kunststof-wint-rioinnovatieprijs-2021>

24. <https://www.ntp.nl/duurzaamheid/grasfalt/>

25. <https://www.biobasedbouwen.nl/>

26. <https://theexplodedview.com/nl/the-exploded-view-beyond-building/>

27. <https://samenbiobasedbouwen.nl/>

28. file:///C:/Users/LO9DE4-1/Temp/14/Handboek_Circulair_Renoveren_voor_Woningcorporaties.pdf

29. <https://www.bribus.nl/mvo/circulaire-keuken>

30. <https://www.bribus.nl/mvo/circulaire-keuken>

31. <https://www.cirkelstad.nl/wp3/wp-content/uploads/2021/12/Handreiking-circulaire-prestatieafspraken-1.pdf>

Voedsel & Biodiversiteit

Veel kaders rond de voedselproductie zijn Europees en landelijk geregeld. Het streven van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is “**Nederland koploper kringlooplandbouw in 2030.**” De uitgangspunten van het Ministerie van LNV zijn vastgelegd in het realisatieplan *Op weg met nieuw perspectief*.

Provincie Gelderland

Voor veel agrarisch ondernemers is het lastig om besluiten te nemen over de toekomst van hun bedrijf. De provincie Gelderland biedt daarom ondersteuning bij het denken hierover via keukentafelgesprekken, ondernemersbegeleiding en een leidraad bedrijfsplan natuurinclusieve landbouw.³²

Leidraad voor natuurinclusieve plannen

Het bedrijfsplan vormt de basis voor de huidige en toekomstige bedrijfsvoering. Voor wie op een gestruc-

tureerde manier wil nadenken over aanpassingen in die bedrijfsvoering en de veranderingen voor het bedrijf als geheel wil bekijken, is de leidraad voor natuurinclusieve bedrijfsplannen een handig hulpmiddel. De provincie stelde deze op, samen met de collectieven, LTO Noord, Staatsbosbeheer en het Geldersch Landschap en Kasteelen.

Voucherregeling

De provincie biedt keukentafelgesprekken aan. In een volgende fase kunnen agrariërs een beroep doen op externe expertise om de boerenondernemer te helpen met een bedrijfsplan. De agrarisch ondernemer kan daarvoor een expert inschakelen en een subsidie krijgen voor maximaal € 1500.

De voorwaarde is dat de bedrijfsplannen bijdragen aan duurzame, meer natuurinclusieve en/of kringlooplandbouw.³³

Regio Achterhoek

De Achterhoek is door LNV aangemerkt als innovatieregio voor kringlooplandbouw en als experimenteerregio. Op weg naar een vitale agrarische sector in een leefbaar landschap met aandacht voor natuur, biodiversiteit en dierenwelzijn, zet de Achterhoek in op vier projecten:³⁴

- Kunstmestvrije Achterhoek: Sluiten van de mestkringloop. Waardevolle nutriënten gaan niet verloren, energiebesparing, minder CO2-uitstoot en minder kosten voor de boer.³⁵
- Vruchtbare Kringloop Achterhoek: Kennis ontwikkelen en delen op het gebied van een gezonde toekomst voor de boer, dier, bodem, lucht, water en omgeving.³⁶
- Proefboerderij De Marke: De Marke is een systeem proefboerderij. Het nieuwe onderzoeksprogramma richt zich op vier hoofdlijnen, namelijk natuurinclusieve landbouw, kringlooplandbouw, precisielandbouw en klimaat.³⁷
- Kenniswerkplaats Achterhoek: In de Kenniswerkplaats Achterhoek werken bedrijven, onderwijsinstellingen en regionale overheden samen aan verschillende doelen.³⁸

Groene kenniskolom

In de zogeheten 'groene kenniskolom' van de Kenniswerkplaats zijn het Zone.college, Van Hall Larenstein, Aeres Hogeschool en Wageningen UR vertegenwoordigd. De Kenniswerkplaats richt zich onder meer op:

- De arbeidsmarkt- en innovatiebehoefte in de groene sectoren Agro(food) en Duurzame Leefomgeving
- Vernieuwingsagenda Regio Achterhoek, o.a. gekoppeld aan:
 - Circulaire economie en kringloop landbouw, verwerken & verwaarden biomassa, energietransitie
 - Smart werken en produceren, precisie landbouw
 - Duurzame leefomgeving -woon, werk, openbaar, landschap en natuur.

Achterhoek Food

Het Platform Achterhoek Food is opgericht vanuit LEADER Achterhoek, met als belangrijkste doel om structureel te werken aan de verduurzaming van de voedselketens in de Achterhoek. Van grond tot mond. Binnen het meer-

jarige programma van LEADER Achterhoek is voedsel een speciaal aandachtspunt, geagendeerd door ondernemers, Achterhoek Toerisme en verenigingen van streekproducenten.³⁹ Een van deze verenigingen is Slow Food Achterhoek. Met een actief netwerk van ruim 150 boeren, producenten en consumenten bouwen zij gezamenlijk aan een regionaal voedselsysteem en helpen ze de bekendheid te vergroten van de vele pareltjes die de Achterhoek herbergt.⁴⁰

Wat kunnen we lokaal bijdragen om tot meer circulaire voedselproductie te komen?

Uit het participatietraject voor deze nota kwam duidelijk naar voren, dat de lokale invloed weliswaar beperkt is om tot een meer circulaire voedselproductie te komen, maar dat de gemeente wel een stimulerende rol kan hebben voor vernieuwende activiteiten en ondernemers kan ondersteunen om circulaire keuzes te maken in hun bedrijfsvoering.

Lokale initiatieven om trots op te zijn.

In de afgelopen periode hebben verschillende ondernemers in de gemeente Aalten gepioneerd om tot een (meer) circulair productieproces te komen. De gemeente Aalten werkt waar mogelijk mee aan innovatieve concepten, die bijdragen aan een circulaire voedselvoorziening. Een aantal aansprekende voorbeelden lichten we hier graag uit.

Nieuwe Bodem

Nieuwe Bodem is een duurzaam agrobosbouwbedrijf dat werkt aan nieuwe en kortere verbindingen tussen bodem, boer en bord. Mensen kunnen er een walnotenboom en hazelaar adopteren of een proef pixel nemen. Dit is een kleine kavel waarop diverse groenten, fruit en kruiden worden verbouwd. De opbrengst van de pixel of boom is voor de deelnemer. Tijdens de 'Nieuwe Bodemdagen' kunnen mensen zelf oogsten. Doordat diverse gewassen en bomen door elkaar staan, raakt de grond niet uitgeput en is er geen verlies aan biodiversiteit.⁴¹

Zonvarkens

Diervriendelijk varkens houden kan met moderne technieken samengaan met maximale aandacht voor het klimaat en het milieu. Dat is het uitgangspunt van Zonvarkens. In de zomer van 2020 is de bouw van een pilotstal in De Heurne gestart. Met 25 zeugen is daar een proefronde gedraaid om allerlei ideeën te testen en te finetunen. Geleerd van de ervaringen is inmiddels ook een tweede stal gebouwd, gespiegeld aan de eerste op dezelfde locatie.

De Zonvarkens krijgen circulair voer, voer gemaakt van retourstromen en reststromen van humane voeding. Het voer dat Zonvarkens krijgen geeft zo geen directe of indirecte voedselcompetitie met de mens en er is geen landbouwgrond ingezet om voer voor ze te verbouwen.⁴²

Meelwormen

In een voormalige varkensstal in de buurtschap Barlo worden nu meelwormen geproduceerd. Deze dienen als levend voer voor forellen, welke gekweekt worden in kuipen in een boerenschuur op de grens van Zwolle en Meddo. Meelwormen zijn uitstekend, eiwitrijk voer en een stuk duurzamer dan gewoon visvoer. De combinatie worm en vis biedt ook perspectief voor het Achterhoekse boerenland.

De testlocaties maken deel uit van het project Duurzame Eiwitproductie Achterhoek. In de Aaltense schuur staat een installatie waar de meelwormen, het larvestadium van een kever, worden uitgebroed. Het samenwerkingsverband wil een totaalconcept ontwikkelen voor duurzame meelwormenproductie, met aandacht voor het gebruik van lokale reststromen als voedingsbron en lokale afzet van het eindproduct.⁴³

Korte ketens

Onder de noemer 'Professionele verwerkingsfaciliteit Achterhoek' hebben de gemeenten Aalten, Oude IJsselstreek en Doetinchem, samen met producenten en afnemers uit onze gemeenten, succesvol Europese en provinciale subsidie aangevraagd. Doel van het project is om korte voedselketens te stimuleren en samenwerking met en tussen streekproducenten, afnemers en consumenten te professionaliseren.

Dit doen we door de distributie van streekproducenten naar een hoger plan te tillen met de introductie van een regionale verwerkingsfaciliteit voor streekproducten. Zo worden nieuwe verdienmodellen haalbaar, wordt de distributie van lokale producten schaalbaar en de positie van de primaire producten versterkt.

Zuivelexperience

De geproduceerde melk van melkveebedrijf Ruesink wordt verkocht als gecertificeerde Beter Leven 1 ster melk. Het is één van de 12 boerenbedrijven in Nederland, die op dit moment officieel gecertificeerd zijn.⁴⁴

Het project 'Zuivelexperience Suzie's Farm' richt zich op het versterken van de Achterhoekse (korte) voedselketen. Door zowel het bestaande aanbod uit te breiden met unieke zuivelproducten als de consument een unieke beleving te bieden omtrent de producten, het proces en de sector, kan de binding van de Achterhoekse consument met de boer én duurzaam, lokaal geproduceerd voedsel versterkt worden.

Op de locaties Suzies Farm 't Schepersveld' en 't Westendorp krijgen consumenten een nieuwe en unieke beleving aangeboden op het gebied van de nieuwe Achterhoekse zuivel. De consument wordt actief betrokken bij de activi-

teiten van het melkveebedrijf. De weg die melk aflegt, van gras tot glas, wordt inzichtelijk en tot een ware beleving gemaakt. Zo wil het bedrijf op een transparante en leuke manier te laten zien waar zuivel vandaan komt.

We bieden innovatieve circulaire ondernemers een podium om hun werkzaamheden te delen en zo anderen te stimuleren tot een meer circulair productieproces.

We informeren ondernemers actief over subsidiemogelijkheden voor circulaire initiatieven.

We ondersteunen lokale en regionale samenwerkingsverbanden, die korte voedselketens realiseren en uitdragen.

We denken mee in ruimtelijke procedures om circulaire initiatieven mogelijk te maken.

Zelf groente en fruit verbouwen

Een deel van de inwoners van een plattelandsgemeente als Aalten heeft de ruimte om zelf (een deel van hun) groente en fruit te verbouwen. Maar ook op het balkon of achter het raam zijn er mogelijkheden om zelf groente en fruit te verbouwen.

Het zelf verbouwen van groente en fruit heeft diverse voordelen, waaronder:

- Je eigen groente en fruit kun je zonder bestrijdingsmiddelen kweken.
- Wanneer kruiden en groenten vers worden geoogst en vervolgens meteen worden genuttigd, is de smaak veruit het beste.
- De groente en fruit hoeven niet vervoerd en opgeslagen te worden.
- Je bespaart kosten op je dagelijkse boodschappen.
- Wanneer je een eigen moestuintje hebt, kun je je eigen gft-afval hergebruiken als compost.
- Met een moestuintje in een versteende omgeving help je de biodiversiteit een handje.
- Een moestuintje houdt het water vast.
- Het laat kinderen zien waar voedsel vandaan komt en hoe je het verbouwt.⁴⁵

We bieden inwoners de gelegenheid om hun eigen voedsel te verbouwen door moestuinen te verhuren.

Om inwoners in staat te stellen om zelf hun groente en fruit te verbouwen, verhuurt de gemeente Aalten op verschillende locaties moestuinen tegen een schappelijke prijs. Naast de eerder genoemde voordelen hebben de moestuinen ook een sociale functie. Je bent even in een andere omgeving in de buitenlucht en ontmoet er andere mensen.

Agrarisch Natuurbeheer

Boeren en natuur kunnen heel goed samengaan. Het agrarisch gebied is een belangrijk leefgebied voor veel soorten planten en dieren. Om alle kwetsbare soorten in dit agrarisch gebied te beschermen is de regeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) in het leven geroepen.⁴⁶

De ANLb-regeling ondersteunt boeren (en particulieren) om hun grond zo te beheren dat leefgebieden van soorten die van internationaal belang zijn, in stand blijven. Veel maatregelen die goed zijn voor deze soorten vragen een extra inspanning. Het ANLb biedt een vergoeding voor deze extra inspanning. VALA zorgt als agrarisch collectief voor de uitvoering van deze regeling in de Achterhoek. Door gebruik te maken van de ANLb kunnen boeren hun bedrijfsvoering op een meer verantwoorde en circulaire wijze vormgeven. Ook in de gemeente Aalten maken verschillende agrariërs via de VALA gebruik van de regeling, om zo hun voedselproductie te combineren met zorg voor landschap en biodiversiteit.

76% van de ondervraagde inwoners vindt het (heel) belangrijk dat boeren maatregelen nemen op en rond hun bedrijf ten gunste van natuur en landschap

Voedselbossen

In voedselbossen wordt landbouw met natuur gecombineerd voor een duurzame voedselproductie. Het is een biodivers systeem dat ook nog eens voor voedselproductie zorgt. Een voedselbos is een door mensen gecreëerde plantengemeenschap (planten, bomen en struiken) met een extreem hoog aantal eetbare soorten. De biodiversiteit, (ecologische) veerkracht en productiviteit (van biomassa) van een voedselbos zijn hoog. Een voedselbos is volledig zelfvoorzienend en klimaatbestendig.⁴⁷

Ook in de gemeente Aalten worden door verschillende partijen plannen ontwikkeld voor de aanleg van een voedselbos. Bij Sealing Valley in Aalten is er al een gerealiseerd. Hier is een natuurpark gecombineerd met een voedselbos. Er zijn diverse struiken aangeplant die vrucht dragen, waaronder bramen, frambozen, rode- en zwarte bes, kruisbes- en aalbesstruiken. Ook zijn er walnoten-, pruimen-, appel- kersenbomen en tamme kastanjes in het plan opgenomen. Het voedselbos heeft een openbaar karakter, waardoor inwoners van de gemeente er kunnen ontspannen en de vruchten kunnen plukken.

In het 700 Bomenbos in Dinxperlo zijn door de gemeente Aalten verschillende vruchtdragende bomen geplant, waarmee de biodiversiteit en beleefbaarheid van het bos voor inwoners is vergroot.

Agroforestry

Een andere jonge ontwikkeling is agroforestry. Agroforestry, of boslandbouw, is een verzamelnaam voor landbouwsystemen waarin bewust gestreefd wordt naar het introduceren van bomen en struiken op percelen met akkerbouwgewassen of grasland. De combinatie van verschillende teelten leidt tot ecologische en economische interacties die het geheel groter maken dan de som van de monotelten.⁴⁸

Bomen en struiken kunnen op verschillende manieren gecombineerd worden met andere landbouwactiviteiten. Er zijn drie hoofdgroepen te onderscheiden, maar ook allerlei tussenvormen zijn denkbaar:

- Akkerbouw of tuinbouw met houtige gewassen
- Veehouderij met houtige gewassen
- Bomen met vee en gewassen

Het platform Natuurinclusieve Landbouw Gelderland biedt opleidingen en andere ondersteuning voor particulieren, buurtinitiatieven, landgoederen etc. die aan de slag willen met een voedselbos of agroforestry.⁴⁹ In het biodiversiteitsplan van de gemeente Aalten gaan we nader in op voedselbossen en agroforestry. Dit plan staat gepland voor de gemeenteraad van mei 2023.

Voedselverspilling

In Nederland wordt jaarlijks 2 miljard kilo voedsel verspild (1.649 - 2.568 kiloton). Ofwel een file van Utrecht naar Barcelona met bumper aan bumper rijdende vrachtwagens, gevuld met voedsel. Dat gebeurt in de hele keten: van boer tot bord en van lopende band tot restaurant.⁵⁰

Consument de grootste verspiller in de keten

De verspilling van vast voedsel in huishoudens (exclusief dranken, maar inclusief dikke vloeistoffen en zuivel) wordt in 2019 geschat op 34,3 kilo per persoon per jaar. Dat betekent dat consumenten een aandeel hebben van zo'n 23 tot 32% van de totale verspilling in de keten. Daarmee is de consument de grootste verspiller in de hele keten. Brood, zuivel, groente, fruit en aardappelen worden het meest verspild. Naast de verspilling van vast voedsel worden er ook vloeistoffen verspild. In 2019 verdween gemiddeld 45,5 liter drinken per persoon per jaar in de gootsteen of het toilet (bron: Voedingscentrum, 2019).

Hoe vaak gooit u voedsel weg?
dagelijks 2%
meerdere keren per week 13%
meerdere keren per maand
of minder 50%
(bijna) nooit 35%

Samen tegen voedselverspilling

De stichting 'Samen Tegen Voedselverspilling' is zeer actief op dit terrein en biedt handvatten om het probleem aan te pakken. De stichting richt zich op het voorkomen, verminderen en verwaarden van voedselverspilling in de gehele voedselketen. Binnen de stichting zetten organisaties, overheid en kennisinstellingen zich gezamenlijk in om verspilling tegen te gaan, door krachten te bundelen en te werken aan één gezamenlijk doel. Dit doel is om samen van Nederland één van de eerste landen ter wereld maken, die voedselverspilling met de helft weet te verminderen. En daarmee worden we koploper en een wereldvoorbeeld in het realiseren van Sustainable Development Goal 12.3.

Voucherregeling

Bedrijven die aan de slag willen met innovaties voor een circulaire voedselketen, kunnen gebruik maken van de voucherregeling van Samen Tegen Voedselverspilling. Doel van de voucherregeling is om bedrijven te stimuleren voedselverspilling te voorkomen of reduceren en reststromen optimaal te verwaarden. De criteria,

voorwaarden en vergoedingen zijn te vinden op de website van de stichting.⁵¹

Afprijzen

Ook bedrijven in de gemeente Aalten gaan voedselverspilling tegen. Zo prijzen supermarkten producten af, waarvan de houdbaarheidsdatum (bijna) is bereikt. Andere supermarkten plaatsen deze producten in een apart rek, met flinke korting op de producten en er zijn bakkers waarbij het overgebleven brood voor half geld wordt verkocht.

Too Good To Go

Met apps als Too Good To Go kunnen bedrijven producten verkopen, die anders weggegooid zouden worden. Zo dragen zij bij aan het tegengaan van voedselverspilling en halen nieuwe klanten in hun bedrijf. Consumenten kunnen met de app het aanbod in de buurt bekijken van winkels en restaurants, die eten over hebben aan het einde van de dag. Zo kunnen zij op een verantwoorde manier genieten van lekker eten en tegen een schappelijke prijs.⁵²

Voedselbanken

Naast het bieden van directe voedselhulp aan de armste mensen, hebben de voedselbanken het voorkomen van verspilling van goed voedsel als hoofddoelstelling. Voedselbanken Nederland is dan ook lid van de Stichting samen tegen Voedselverspilling en de Smart food Alliance.⁵³

Voedselbanken kopen geen eten maar zamelen voedseloverschotten in. Voedsel dat anders wordt vernietigd. Ze willen voor een persoon/gezin wekelijks een gevarieerd pakket samenstellen, afgestemd op de grootte van het gezin.

Ook in de gemeente Aalten kunnen mensen gebruik maken van de voedselbank. Aalten valt onder de Voedselbank Achterhoek.⁵⁴ Kerkelijke instanties spelen een belangrijke rol bij de inzameling en verspreiding van goederen.

Omdat het verminderen van voedselverspilling een belangrijke stap is in het tegengaan van de klimaatverandering, besteden we in de communicatie vanuit de gemeente Aalten regelmatig aandacht aan voedselverspilling.

Recycling voedselresten

Onze voedselresten en het tuinafval kunnen weer worden verwerkt tot nieuwe grondstoffen. Schillen van aardappelen, kiwi's en bananen, de kroontjes van aardbeien en bladeren en takken uit de tuin worden bij elkaar gegooid in een vergister. In deze grote installatie wordt het gft-afval vergist met behulp van bacteriën. Dit vergistingsproces duurt ongeveer twee weken.⁵⁵

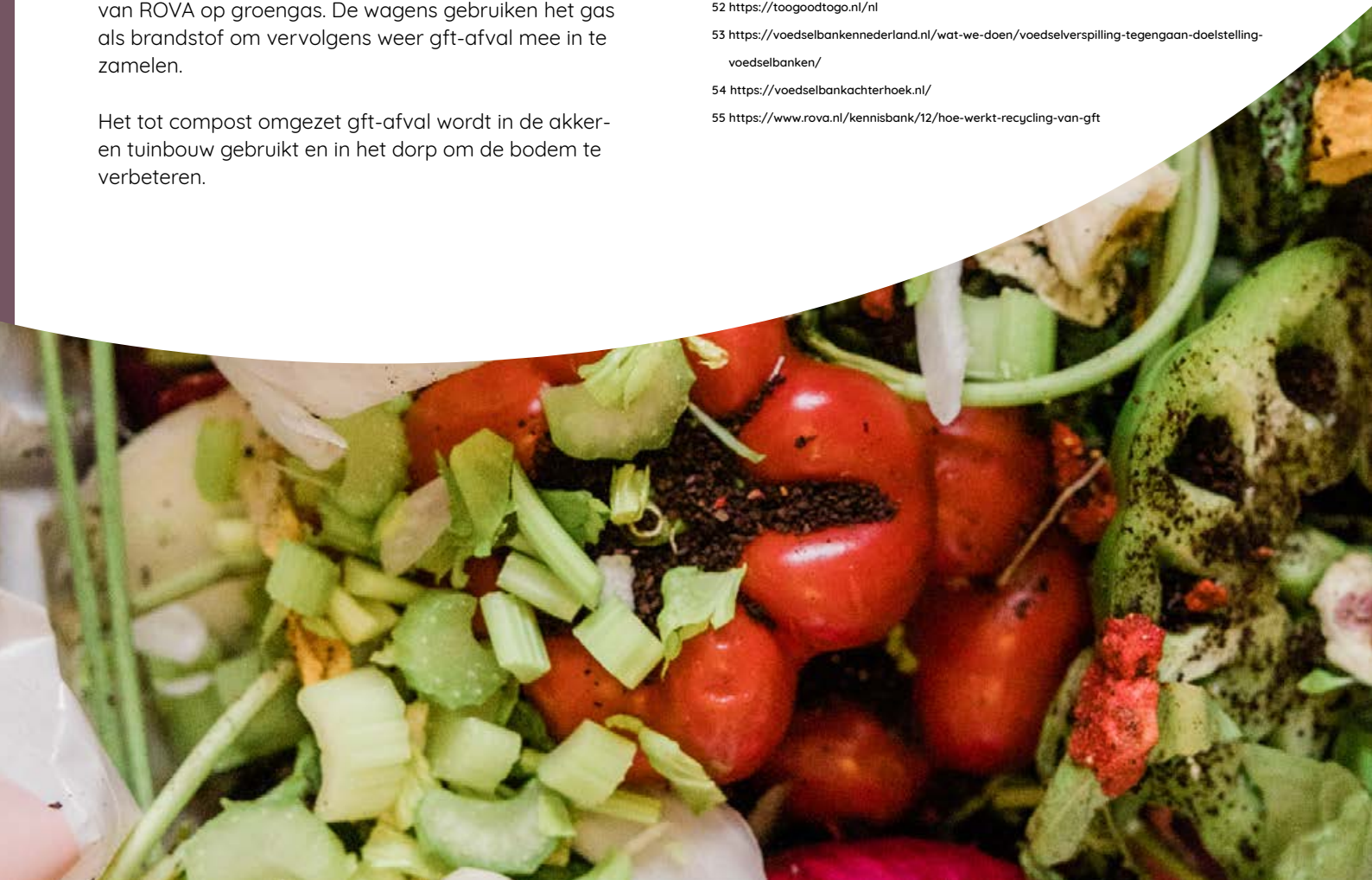
Biogas en compost

Na twee weken is het gft-afval verwerkt tot biogas en tot digestaat. Dit digestaat wordt verder verwerkt tot compost. De compostopbrengst die overblijft na het vergisten, is bijna even groot als wanneer het gft-afval meteen wordt gecomposteerd zonder te vergisten. Het gas is dus een extra product.

Het gas dat bij het vergisten vrijkomt wordt gereinigd en vervolgens op het aardgasnet ingevoerd. Hierna wordt het gebruikt voor het verwarmen van de huishoudens en gebouwen. Er rijdt ook een deel van het wagenpark van ROVA op groengas. De wagens gebruiken het gas als brandstof om vervolgens weer gft-afval mee in te zamelen.

Het tot compost omgezet gft-afval wordt in de akker- en tuinbouw gebruikt en in het dorp om de bodem te verbeteren.

- 32 <https://www.gelderland.nl/themas/agrifood/ik-doe-mee/ondernemersbegeleiding>
- 33 <https://www.gelderland.nl/subsidies/adviezen-voor-natuurinclusieve-kringlooplandbouw>
- 34 <https://8rhk.nl/smart-economy-smart-living/circulaire-economie-en-energietransitie/>
- 35 <https://kunstmestvrijeachterhoek.nl/>
- 36 <https://vruchtbarekringloopachterhoek.nl/>
- 37 <https://demarke.eu/>
- 38 <http://www.kenniswerkplaats.eu/achterhoek>
- 39 <https://www.leaderachterhoek.nl/projecten/achterhoek-food/>
- 40 <https://slowfoodachterhoek.nl/>
- 41 <https://www.nieuwebodem.nl/>
- 42 <https://www.zonvarken.nl/>
- 43 <https://stichtingbiomassa.nl/uncategorized/duurzame-eiwitproductie-achterhoek/>
- 44 <https://www.suziesfarm.nl/historie>
- 45 <https://www.plukdestad.nl/9-goede-redenen-om-groenten-en-fruit-in-de-stad-te-verbouwen/>
- 46 <https://www.de-vala.nl/anlb/>
- 47 <https://www.groenkennisnet.nl/dossier/voedselbossen>
- 48 <https://www.agro-forestry.nl/agroforestry/>
- 49 <https://www.natuurinclusielandbouw gelderland.nl/projecten/voedselbossen-en-agroforestry/>
- 50 <https://samentegenvoedselverspilling.nl/voedselverspilling-feiten-en-cijfers/>
- 51 <https://samentegenvoedselverspilling.nl/bedrijven/voucherregeling/>
- 52 <https://toogoodtogo.nl/nl>
- 53 <https://voedselbankennederland.nl/wat-we-doen/voedselverspilling-tegengaan-doelstelling-voedselbanken/>
- 54 <https://voedselbankachterhoek.nl/>
- 55 <https://www.rova.nl/kennisbank/12/hoe-werkt-recycling-van-gft>

6.3

Consumptie- goederen

Consumptievermindering

Het verminderen van het aantal consumptiegoederen dat mensen in hun bezit hebben, is een ware trend geworden. Diverse mensen en bedrijven bieden hun diensten aan om te helpen met het ontspullen. Door te ontspullen gebruik je indirect minder grondstoffen en draag je bewust niet bij aan de wegwerpmaatschappij.⁵⁶

Naast de winst voor milieu zorgt ontspullen voor meer overzicht, duidelijkheid, rust en focus in het leven. De spullen, waar je afscheid van neemt in het proces, geef je waar mogelijk een tweede leven via de kringloop of andere platforms.

Consumeer lokaal en bewust

De coronaperiode heeft de aandacht voor lokaal en bewust consumeren vergroot. Onder het motto #Ikkooplokaal zijn inwoners aangespoord om hun goederen bij ondernemers in de eigen omgeving aan te schaffen.⁵⁷ Ondernemers hebben de handen ineen geslagen en zijn lokaal en regionaal samenwerkingsverbanden aangegaan om samen hun producten toch aan de lokale consumenten te kunnen leveren. Ook vonden meer mensen de weg naar boerderijwinkels en duurzame alternatieven. Corona lijkt definitief voor een herontdekking én herwaardering van lokaal voedsel te hebben gezorgd, zo blijkt ook uit de omzetcijfers.⁵⁸

Gezamenlijk gebruik

Veel producten worden een groot deel van de tijd niet gebruikt: ze liggen in de kast of staan stil op straat. Gezamenlijk gebruik van deze producten verhoogt de gebruiksintensiteit en verkleint de vraag naar grondstoffen. Denk aan kledingruilsystemen, platforms voor autodelen of deelgebruik van (elektrisch) gereedschap.

Deelauto in Bredevoort

Een mooi voorbeeld van gezamenlijk gebruik is de deelauto in Bredevoort. Deze elektrisch deelauto is een gezamenlijk project van de Energie Coöperatie Bredevoort (ECB) en de vereniging Bredevoorts Belang. De initiatiefnemers willen met de deelauto een bijdrage leveren aan duurzaamheid, o.a. door het terugdringen van het aantal auto's en het promoten van elektrisch rijden. Voor mensen voor wie de auto te duur dreigt te worden is de deelauto de ideale manier om, wanneer dat wenselijk is, toch over een vervoermiddel te kunnen beschikken.

Delen via de Aaltense Uitdaging

Delen is het nieuwe hebben. In de deeleconomie wordt iedereen vrager en aanbieder van spullen en diensten. Je hoeft bijvoorbeeld zelf geen gereedschap aan te schaffen, maar vindt deze bij een buurtgenoot of via een deelplatform. De platforms vormen de schakel om spullen te delen, te lenen of tegen een kleine vergoeding te huren van bijvoorbeeld iemand uit de buurt.⁵⁹ In dit kader willen we ook de Aaltense uitdaging onder de aandacht brengen. De Aaltense Uitdaging werkt aan het versterken van het sociale netwerk in de regio Aalten, door verenigingen en maatschappelijke organisaties te koppelen aan bedrijven met kennis, helpende handen en spullen. Zo wil de uitdaging meehelpen aan de leefbaarheid en duurzaamheid van de gemeente Aalten.

Reparatie

De afgelopen decennia zijn producten in sneltreinvaart complexer en productiemethoden efficiënter geworden. Producten zijn daardoor goedkoper, maar het is ingewikkelder om ze te demonteren en te repareren. Vaak betekent het uitvallen van één component – bijvoorbeeld de batterij of het scherm van een telefoon, maar ook het slijten van de bekleding van een bank – dat het volledige product wordt afgeschreven en weggegooid.⁶⁰

Het is de moeite waard om te informeren of producten gerepareerd kunnen worden, wanneer ze een defect hebben. Grotere items, zoals een wasmachine of vaatwasser, kunnen ze mogelijk worden gerepareerd door het bedrijf, waarvan ze afkomstig zijn. Makkelijk vervoerbare items kunnen worden voorgelegd aan de vrijwilligers van de repair café's.

Repair Café's

Bij het Repair Café in Aalten, Dinxperlo en Bredevoort repareren vrijwilligers diverse attributen zoals elektrische apparaten (koffiezetmachines, stofzuigers, scheermachines, etc.), maar ook andere apparaten zoals poppen, klokken, horloges hebben door reparatie een nieuw leven gekregen.⁶¹

In de afgelopen jaren hebben de Repair café's vele apparaten gered van de stort. En hebben veel eigenaars vreugde gegeven, door apparaten die van hun ouders of dierbaren waren, weer hun functie teruggegeven. Hierdoor kunnen deze apparaten opnieuw worden gebruikt en worden tegelijkertijd veel grondstoffen bewaard die nodig zijn voor de productie van deze apparaten.

Op gezette tijden staan de diverse vaklieden klaar om gratis te helpen bij alle mogelijke reparaties. Gereedschap en materialen zijn aanwezig. In de meeste gevallen weten de vaklui in het Repair Café wel raad met de vragen. Naast het verlengen van de levensduur van de apparaten hebben de Repair Café's ook een sociale functie. Het is gezellig om samen aan de slag te zijn, mensen met hun producten te ontmoeten en je eigen vaardigheden te vergroten, door te leren van de vakkennis van de andere vrijwilligers.

Kringloop

Als mensen zelf een product niet meer nodig hebben, kunnen zij dit aanbieden bij de kringloop. Kringloop-bedrijven leveren een grote bijdrage op het gebied van duurzaamheid en circulariteit door de verkoop van tweedehands spullen, reparatie en upcycling. Daarmee leveren zij samen een grote CO2 besparing op.⁶²

Naast de bijdrage aan een circulaire economie dragen kringloopwinkels bij aan de verwezenlijking van twee andere maatschappelijke doelstellingen: de inclusieve samenleving en armoedebestrijding.

Een aantrekkelijke kringloopwinkel als Dorcas kan mensen over de streep trekken om een tweedehands item te

komen in plaats van iets nieuws. De Rommelmarkt Prinses Beatrix is momenteel op zoek naar een nieuw onderkomen en hoopt in de toekomst weer tweedehands goederen in Dinxperlo in te kunnen nemen en te verkopen.⁶³

Tweedehands (ver)kopen is goed voor de circulaire economie. Waar heeft u wel eens gebruik van gemaakt?

TOP-4:

Kringloopwinkels 81%
Marktplaats.nl 78%
Rommelmarkten 43%
Facebook vraag en aanbod groepen 37%

Kledingruil en boekenmarkten

Er zijn diverse mooie initiatieven binnen de gemeente Aalten, die het hergebruik van artikelen stimuleren en zo tevens de bewustwording van mensen vergroten. Bij 'Hip zonder knip' in Dinxperlo en 'Mooi voor nop' in Aalten kan kleding worden geruild.⁶⁴ Via Platforms als Vinted kan tweedehands kleding op een laagdrempelige wijze worden gekocht, verkocht of worden geruild.

Ook spullen voor in huis, spellen, muziek en boeken kunnen via dit platform worden verkregen. Lokaal worden boeken circulair aangeboden door de bibliotheek, en voor het snuffelen naar tweedehands boeken kan men goed terecht in Bredevoort Boekenstad.

Ook kleine beetjes helpen

Niet alleen grote projecten, maar ook kleinschalige initiatieven kunnen bijdragen aan het verminderen van afval en het vergroten van de bewustwording van mensen. Zo zamelt de familie Gussinklo in Aalten plastic doppen in.⁶⁵ Zij vormen een inzamelpunt voor de dopjes van frisdrank en melkpakken voor de KNGF Geleidehonden. Per kilo ontvangt KNGF Geleidehonden hiervoor een vergoeding. Door de doppen in te leveren steun je niet alleen de opleiding van geleidehonden, maar spaart ook nog eens het milieu.

Verschillende ondernemers vragen statiegeld voor de verpakkingen waarin zij hun product verkopen. Zo heft Ami kappers statiegeld op de verpakkingen van hun haarverzorgingsproductenlijn IVY. Wanneer de verpakkingen zijn teruggenomen worden ze centraal

gesorteerd door goed opgeleide medewerkers, met een fysieke of mentale beperking. Zo snijdt het mes aan meerdere kanten.

Subsidieregeling wasbare luiers

Veel jonge ouders zijn zich ervan bewust dat ze met wegwerpluiers geen positieve bijdrage leveren aan het milieu en de circulaire economie. Daarnaast vormen wegwerpluiers een flinke kostenpost - zowel in de aanschaf als na het gebruik in de vorm van restafval, waarbij er nog eens voor betaald moet worden. Een aantal van deze jonge ouders zoekt daarom een alternatief. Zoals wasbare luiers. Maar de aanschafkosten daarvan zijn nogal eens een obstakel. Daarom heeft de gemeente Aalten besloten om de financiële drempel wat te verlagen, zodat het aantrekkelijker wordt om over te gaan op wasbare luiers.

Alle ouders krijgen een waardebon van € 50,- bij inschrijven van een geboorte. Met de bon kunnen ze een probeerpakket wasbare luiers aanschaffen. Daarna kunnen ouders bij aanschaf van een pakket wasbare luiers de helft van de kosten vergoed krijgen. Tot wel € 200,-. Bij huur of lease draagt de gemeente maximaal € 100,- per kind bij.

Voor de ouders is de besparing op de hoeveelheid afval per kind per jaar ca. 265 kg. Dit komt neer op ongeveer € 100,- minder kosten voor restafval.

Omgekeerd inzamelen

Een van de belangrijkste middelen waar je als gemeente op kunt sturen om de circulaire economie te stimuleren is het afvalbeleid. Een zo hoogwaardig mogelijke verwerking van het huishoudelijk afval draagt bij aan een circulaire gemeente.

De gemeente Aalten zamelt 'omgekeerd' afval in. Dit betekent dat het inleveren of inzamelen van gescheiden afvalstromen extra makkelijk en/of goedkoop wordt gemaakt. Het inleveren van restafval kost in dit systeem meer geld en het is verder lopen naar de afvalbak. Zo ontmoedigt de gemeente inwoners om veel restafval te produceren en juist veel te scheiden. Omgekeerd inzamelen resulteert vaak in een hoger scheidingspercentage.

Verbod op ongeadresseerd reclamedrukwerk

Een huishouden ontvangt per jaar ongeveer 26 kilogram reclamedrukwerk. Al die folders krijg je zonder dat je erom gevraagd hebt. Meestal ook nog in plastic folie. Veel van die folders worden niet gelezen en gaan rechtstreeks in de afvalbak. In het minst slechte geval gaat de folie in de container voor afgedankte verpakkingen en belanden de folders in de container voor papier. Maar veel folders komen ook bij het restafval terecht.

Reclamefolders hebben behoorlijk wat impact op het milieu en zetten aan tot extra consumptie. Ze wekken soms een behoefte op om bepaalde producten te kopen. Producten die zonder die reclamefolder niet in huis gehaald zouden zijn.

De gemeente Aalten heeft met ingang van 2023 het verspreiden van ongeadresseerd reclamedrukwerk verboden. Alleen huishoudens met een Ja-sticker op hun brievenbus krijgen nog ongeadresseerd reclamedrukwerk. Hiermee beperkt Aalten het gebruik van materiaal (zoals papier, drukinkt, plastic) met circa 160 ton. De hoeveelheid energie die hiermee per jaar bespaard wordt komt overeen met het verbruik van 185 huishoudens. Daarnaast gaat het totale verbruik van water omlaag met circa 2900 kubieke meter per jaar.

Circulair ondernemen

Om de klimaatdoelstellingen te halen, is het belangrijk dat steeds meer bedrijven circulair ondernemen. Circulair ondernemen is ondernemen op een manier die het hergebruik van producten en grondstoffen maximaliseert en hun waardeverlies minimaliseert.⁶⁶

Dit kan bijvoorbeeld vereisen dat bedrijven bij ontwerp en materiaalkeuze al nadenken over het hergebruik van (delen van) hun producten. Misschien kunnen ze deze weer als volwaardig product op de markt brengen.

Of wellicht als onderdeel van – of grondstof voor – een ander product. Deze nieuwe manier van werken en denken heeft minder impact op het milieu en stopt de grootschalige kapitaalvernietiging. Ook biedt het veel ondernemerskansen.

Ondersteuning bedrijven

Om bedrijven te ondersteunen in hun transitie naar een (meer) circulair productieproces zijn er verschillende platforms, kennisbanken en regelingen beschikbaar. Zo activeert CIRCO productiebedrijven en creatieve professionals om concreet aan de slag te gaan met circulair ontwerpen. Door producten, diensten en businessmodellen te (her)ontwerpen wordt circulair ondernemen in veel gevallen mogelijk.⁶⁷

Versnellingshuis

Op het platform van het Versnellingshuis circulair ondernemen kunnen ondernemers, medewerkers en geïnteresseerden in de circulaire economie elkaar ontmoeten. Zij vertellen er over hun projecten, ervaringen en evenementen. Bovendien zorgen we ervoor dat zij in contact kunnen komen met experts uit het bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid. Deze specialisten kunnen ondernemers ondersteunen bij specifieke vraagstukken. Bijvoorbeeld als zij vastlopen bij het maken van een circulair businessplan.⁶⁸

56 <https://kiesgroener.nl/ontspullen>

57 <https://www.ofdinxperlo.nl/ik-koop-lokaal/>

58 <https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2021/11/26/omzetgroei-boerderijwinkels-zet-flink-door>

59 <https://www.milieucentraal.nl/bewust-winkelen/duurzaam-delen-en-geven/delen-is-het-nieuwe-hebben/>

60 <https://www.amsterdam.nl/bestuur-en-organisatie/volg-beleid/coalitieakkoord-uitvoeringsagenda/gezonde-duurzame-stad/amsterdam-circulair-2020-2025/>

61 <https://repaircafeaalten.wordpress.com/>

62 <https://100procentkringloop.nl/>

63 <https://fanfarebeatrix.nl/beatrixhal-2/>

64 <https://figulus-welzijn.nl/kledingruil/>

65 <https://geleidehond.nl/steun-ons/kom-in-actie/doppen-sparen>

66 <https://www.circulairondernemen.nl/>

67 <https://www.circonl.nl/over-ons/>

68 <https://www.circulairondernemen.nl/over-ons>

6.4

Circulair inkopen

Een terrein waarop de gemeente veel invloed kan uitoefenen en het goede voorbeeld kan geven op het gebied van circulariteit is de inkoop.

Levenscycluskosten

Circulair inkopen gaat vaak nét op een andere manier dan het inkopen van een lineair product of dienst. Bij circulair inkopen wordt niet alleen gelet op aanschafkosten, maar ook op beheers-, gebruiks- en onderhoudskosten, 'sloopkosten', afvoerkosten en dergelijke.

Oftewel: levenscycluskosten. Dit is niet zo maar 1:1 te vergelijken met traditionele inkoop en heeft impact op de werkprocessen van de interne inkooporganisatie.⁶⁹

Actualisatieslag beleid

De gemeente Aalten heeft samen met de andere Achterhoekse gemeenten inkoopbeleid geformuleerd en vastgesteld. Het huidige beleid en de inkoopvoorwaarden dateren uit 2017. In het beleid en de voorwaarden is aandacht voor duurzaamheid, maar er is ruimte om meer eisen te stellen aan de mate van circulariteit bij de inkoop van producten en diensten. Er wordt op dit moment gewerkt aan een actualisatie van het inkoopbeleid. Dit stuk wordt rond de zomer van 2023 aangeboden aan het college.

Regionale inkoopvoorwaarden

Omdat de impact groter is wanneer we als regio meer circulair inkopen, dan alleen als gemeente en vanwege het gezamenlijke inkoopbeleid, hebben we als gemeente Aalten, samen met Doetinchem, aan de Cirkelregio Achterhoek gevraagd om dit onderwerp hoog op de agenda te zetten.

Werkgroep

Inmiddels zijn er verschillende bijeenkomsten georganiseerd met betrokken ambtenaren binnen de Cirkelregio. Vervolgens is er een bredere bijeenkomst georganiseerd waarbij ook een groot aantal inkopers uit de Achterhoek aanwezig was.

Inventarisatie gedaan

Geïnterviewd is wat er binnen de verschillende gemeenten nu al wordt gedaan aan circulaire inkoop. Welke kaders en beleid van belang zijn voor de transitie naar duurzaam en/of circulair inkopen en aanbesteden en welke instrumenten we hierbij kunnen gebruiken.

Ervaringen delen

Er blijken binnen de Achterhoekse gemeenten ervaringen op te zijn gedaan met circulair inkopen op heel uiteenlopende terreinen. Veelal is dit in de vorm van een pilot gebeurd.

Van het circulair aanbesteden van de catering in de bedrijfskantine, hergebruik van koffie (compost) en sinaas-appelschillen (cosmetica) uit de kantine, de ontwikkeling van een biobased paviljoen voor een natuurbegraafplaats, de realisatie van een circulaire voet- en fietsbrug, isolatie van een gebouw met oude spijkerbroeken, cementloze betonnen stoepranden en circulaire bureaustoelen; er blijken al mooie resultaten te zijn geboekt. Al is dit vaak ook met vallen en opstaan gepaard gegaan.

Concrete stappen

In 2023 wordt het overleg verder voortgezet. We verwachten dat de circulaire partijen, samen met de inkopers van de Achterhoekse gemeenten, tot concrete stappen kunnen komen om meer circulair in te kopen in de Achterhoek, maar zeker ook in de gemeente Aalten.

Inkoopkalender biedt kansen

Om met concrete projecten aan de slag te kunnen gaan, is het goed om een gemeenschappelijke deler te zoeken bij de gemeenten. Door de Inkoopkalenders van verschillende gemeenten naast elkaar te leggen, kan bekeken worden welke opdrachten bij gemeenten op de planning staan. Mogelijk kan er op meerdere plekken, op een vergelijkbaar onderwerp, een project worden opgepakt, waarmee de opdracht meer circulair wordt uitgezet en de kennisuitwisseling tussen gemeenten wordt versterkt.

SROI

Op het gebied van 'Social Return on Investment' heeft de Achterhoek in 2022 al stappen gezet. Met het 'Convenant Uniformering Social Return', is gekozen voor één beleid en proces in Oost Nederland. De ondertekening van het convenant houdt in dat we:

- Op een uniforme manier uitvoering geven aan SR;
- Eén bouwblokken model (zelfde waardering) hanteren;
- Eenduidig beleid uitvoeren.

Iets teruggeven aan de samenleving

SROI houdt in dat je iets teruggeeft aan de samenleving. Social return creëert duurzame werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

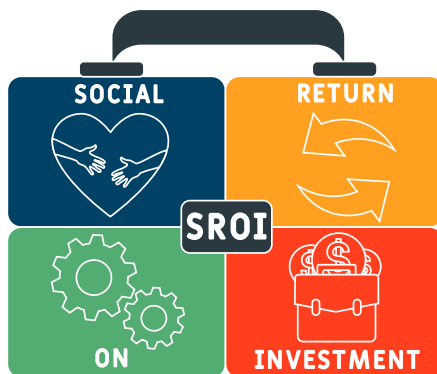
Er zijn verschillende mogelijkheden om invulling te geven aan SROI. Bijvoorbeeld door:

- Arbeidsparticipatie
- Inkopen bij een sociale onderneming
- Maatschappelijke activiteiten, die naar werk terug te leiden zijn.

Wanneer SROI?

Bij een opdrachtsom die groter is dan € 200.000,-- ligt het percentage voor SROI op 5% van de opdrachtsom. Tenzij het een arbeidsextensieve opdracht is. Dan is het percentage 2 %. Maar ook voor kleinere opdrachten kan een social return on investment worden gevraagd. Deze moet door de opdrachtnemer in worden gevuld.

69 <https://servicepunt-circulair.nl/nieuws/natuur-en-milieufederaties-presenteren-circulaire-inspiratiegids-voor-gemeenten/>

**SROI houdt
in dat je iets
teruggeeft aan de
samenleving.**

6.5

Bewustwording, educatie en communicatie

Het vergroten van de bewustwording van inwoners, maar ook van organisaties en bedrijven, is een van de belangrijkste opgaves van de gemeente om richting een circulaire economie te werken.

> Bewustwording

Het is belangrijk dat mensen zichzelf een aantal vragen gaan stellen, voordat zij iets aanschaffen. Heb ik een product echt nodig, waar is het geproduceerd, door wie en onder welke omstandigheden? Moet ik het product zelf aanschaffen, of kan ik het ook lenen of delen met een ander? Is het product goed te repareren, kan het na mijn gebruik een tweede leven krijgen, is het uit elkaar te halen en zijn (delen ervan) her te gebruiken? Is het product gemaakt om lang mee te gaan?

Ook organisaties en bedrijven hebben een verantwoordelijkheid om hun diensten en producten zo circulair mogelijk te produceren en te leveren. En iedereen kan een steentje bijdragen om van een lineaire naar een circulaire economie te bewegen.

Iedereen kan een steentje bijdragen

De acties die inwoners kunnen ondernemen om bij te dragen aan een circulaire economie hoeven niet ingewikkeld te zijn. Zo kunnen inwoners een steentje bijdragen door:

- Consumeer lokaal en bewust;
- Verminder je consumptie;
- Koop tweedehandsspullen;
- Deel spullen (auto, gereedschap etc.) en gebruik deelplatforms;
- Repareer en onderhoud je spullen in plaats van vervanging en nieuwkoop, bijvoorbeeld bij een repair café;
- Verminder de hoeveelheid afval die je produceert en scheid je afval op de juiste manier, om ervoor te zorgen dat jouw afval weer als grondstof kan worden ingezet.

Circulaire economie is een moeilijk en abstract begrip voor veel inwoners. Daarnaast is het handelingsperspectief divers en niet altijd duidelijk voor inwoners.⁷⁰

Bewustwording creëren is daarom van groot belang om richting een circulaire economie te ontwikkelen.

Handelingsperspectieven bieden

Het is een belangrijke taak voor de gemeente om bewustwording te vergroten en om handelingsperspectieven te bieden aan inwoners. Hierover communiceren we op regelmatige basis via onder andere de duurzaamheidspagina's. Maar we ondersteunen ook andere organisaties die het bewustzijn van mensen vergroten.

Sustainable Development Goals

De Sustainable Development Goals (SDG's) vormen een goed hulpmiddel om de bewustwording over de noodzaak van een circulaire economie, intern in de gemeente Aalten, bij inwoners en bedrijven te vergroten. SDG's zijn zeventien doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030. Ze zijn een mondiaal kompas voor uitdagingen als armoede, onderwijs en de klimaatcrisis. Er is een landelijk SDG netwerk van iedereen die in Nederland aan de doelen wil bijdragen.⁷¹

Aalten for Global Goals

De doelen raken op allerlei manieren de taken van gemeenten. Denk aan het werken aan kansengelijkheid, deelname aan de samenleving, verduurzaming, de energietransitie en een prettige en veilige leefomgeving. Gemeenten vormen dus een onmisbare schakel bij het invulling geven aan de SDG's. Daarom is gemeente Aalten een GlobalGoals gemeente en heeft zich aangesloten bij de VNG-campagne 'Gemeenten4GlobalGoals'.⁷²

SDG's binnen de gemeente Aalten

Om de medewerkers van de gemeente Aalten kennis te laten maken met de SDG's en hoe deze een leidraad kunnen vormen bij het opstarten en uitvoeren van werkzaamheden en projecten, worden er informatiesessies georganiseerd. Een aantal voorbeeldprojecten, die in de gemeente Aalten al zijn uitgevoerd op basis van de SDG's dienen hierbij als inspiratiebron.

Voorbeeldprojecten

Het project herontwikkeling Admiraal de Ruysterstraat en Dijkstraat in Aalten is zo'n voorbeeldproject. De gemeente Aalten is dankzij dit project uitgeroepen tot winnaar van de Gemeenten4Global Goals verkiezing 2022 in de categorie Verbinder. De prijs is aan de gemeente Aalten toegekend omdat bij dit project op een innovatieve en impactvolle manier verschillende partijen met elkaar in verbinding zijn gebracht om de Global Goals in het project te implementeren. De samenwerking tussen aannemer, gemeente, bewoners, landschapsarchitect en het onderwijs werd met name geprezen tijdens de uitreiking.

SDG's in Uitvoeringsprogramma raad

Dat de SDG's belangrijk zijn voor het gemeentelijk beleid, wordt onderstreept door de keuze van de gemeenteraad om bij de verschillende thema's in het Raadsprogramma 2022-2026 aan te geven aan welke global goals een bijdrage geleverd wordt met de uitvoering van het programma.

SDG's uitdragen naar buiten

De gemeente Aalten draagt de SDG's ook uit naar het veld. Zo was er aandacht voor de SDG's tijdens de Duurzaamheidsdag in de gemeente Aalten. In het programma voor het 'International Sustainability Congress 2022: Municipalities Growing Greener', dat op 20 en 21 oktober jl. gehouden werd in de gemeente Aalten en de gemeente Winterswijk, waren de SDG's een hoofdthema. Zo verzorgde Frank Landman een lezing over de SDG's en had Helga van Leur de SDG's als uitgangspunt voor haar presentatie genomen.⁷³

Ook in de komende jaren gaat de gemeente Aalten zowel intern als extern de Global Goals uitdragen. Bijvoorbeeld in de vorm van speciale SDG-themadagen voor inwoners, organisaties en bedrijven.

Groentour ROVA

De Groentour biedt de leerlingen handelingsperspectief zodat zij weten wat ze zelf kunnen doen om verspilling tegen te gaan en hoe zij de grondstoffen kunnen aanbieden voor hergebruik of recycling. De ROVA Groenbus komt de klas bij school ophalen en brengt hen naar het educatielokaal in Winterswijk. Na de Groentour is de klas grondstoffen-expert!

De groep leert dat alles dat nu afval lijkt, eigenlijk waardevolle grondstoffen zijn waar weer nieuwe spullen van gemaakt kunnen worden.

ROVA ontwikkelt verder een bijzonder escapespel. Tijdens dit spel kom je alles te weten over afbraaktijden, kilo's afval, afvalscheiding en meer.

Rondje ROVA

Altijd al eens willen weten waar het huishoudelijk afval naartoe gaat en wat ermee wordt gedaan? Tijdens het 'Rondje ROVA' kun je een kijkje achter de schermen krijgen en kom je alles over afvalinzameling en -verwerking én ROVA als organisatie te weten.

Verder biedt de ROVA meeloopdagen aan, waarbij mensen kunnen zien hoe het er aan toe gaat in de afvalinzameling, het beheer van de buitenruimte of op een van de ondersteunende kantoorfuncties van ROVA.

> De gemeente Aalten geeft het goede voorbeeld

Goed voorbeeld doet goed volgen. Daarom is het belangrijk dat de gemeente Aalten zelf het goede voorbeeld geeft en dit ook actief uitdraagt. Het vergroten van de bewustwording van de medewerkers is hierbij de eerste stap. Hier gaan we komende periode dan ook actief op inzetten. Dit doen we onder meer door bijeenkomsten te organiseren, waarbij wordt besproken wat medewerkers binnen hun eigen beleidsterrein en binnen dat van anderen voor mogelijkheden zien, om zaken meer circulair uit te voeren.

Of het nu gaat om de gemeentelijke bankjes in het buitengebied, de drankjes en hapjes op recepties, en het verminderen van het gebruik van plastic artikelen, het is belangrijk dat we als organisatie stilstaan bij de vraag of het ook duurzamer en meer circulair kan, als we iets regelen of bestellen.

In veel gevallen worden al goede stappen gezet. Voorbeelden hiervan zijn het gebruik van elektrische apparaten door de buitendienst en de keuze voor blauwe diesel, in plaats van reguliere diesel voor rijdend materieel.

Ook de inrichting van de zolderkamer aan de Markt met tweedehands meubels is een voorbeeld dat het ook anders kan. De keuze voor organische in plaats van reguliere thee en voor lokale en duurzame hapjes, wanneer er wordt getrakteerd, maakt duidelijk dat bewuste keuzes lekker én beter voor de gezondheid kunnen zijn.

Of het nu gaat om het gebruik van ecologisch toiletpapier op kantoor, schoonmaakmiddelen die biologisch afbreekbaar zijn, gezamenlijke afvalbakken waarbij papier, rest- en groenafval apart wordt ingezameld, het zijn kleine stappen die samen, langzaam maar zeker, voor een omwenteling zorgen.

Het is belangrijk dat de medewerkers die verantwoordelijk zijn voor de inkoop van artikelen voor de gemeente de boodschap meekrijgen dat het niet alleen belangrijk is wat iets kost, maar ook hoe het tot stand is gekomen en welke impact het gebruik ervan heeft. Dat het in bepaalde gevallen beter is om iets meer te betalen, wanneer het geproduceerd is door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, het product minder impact heeft op het milieu en/of beter gerecycled kan worden.

Kortom, het moet een standaard stap zijn in de aanschaf van artikelen en diensten, om na te gaan of het ook duurzamer en meer circulair kan en in hoeverre de mogelijke meerkosten van deze keuze opwegen tegen voordelen.

6.5

> Educatie

Voorlichting door organisaties

Veel organisaties, die werkzaam zijn in onze gemeente, leveren op hun manier een bijdrage aan de SDG's en aan de circulaire economie en dragen dit ook actief uit. Een voorbeeld hiervan is de ROVA. De ROVA draagt dit ook uit en heeft een uitgebreid en gevarieerd aanbod aan voorlichtingsactiviteiten speciaal voor inwoners, scholen en organisaties.⁷⁴

De gemeente Aalten verstrekt jaarlijks subsidie aan Staringeducatie. Door het werk van Staring Educatie leren kinderen tijdens binnen- en buitenactiviteiten allerlei natuurverschijnselen en wetenswaardigheden rond natuur en het milieu kennen. Kinderen krijgen een kijkje in de 'groene wereld'. Dit alles met als doel de kinderen van nu actief en betrokken bij de natuur te laten blijven.

Het is belangrijk dat kinderen zich thuisvoelen in de wereld van natuur- en milieu, zodat zij later als 'duurzame' burgers in het leven kunnen staan. Staringeducatie zoekt hierbij naar onderwerpen die in de directe leefomgeving van de kinderen te ontdekken zijn.

Staringeducatie biedt verschillende lessen aan, die betrekking hebben op de circulaire economie.

Lessen door Staringeducatie

Staringeducatie biedt verschillende lessen aan, die betrekking hebben op de circulaire economie. Kleuters ontdekken welke dieren er in een bos leven. Ze ontdekken meer over 'rommel' in de vorm van zwerfafval en ontdekken hoe ze afval kunnen scheiden. Ze oefenen met een afvalprikker en helpen de dieren in een schone omgeving te kunnen leven.

In andere lessen leren kinderen waar papier van wordt gemaakt en hoe je het kunt maken. Het inzamelen van oud papier en het verwerken ervan maakt het besef over het scheiden van afval tastbaar.

In een andere les krijgen kinderen een kweekpakket en zien ze hun eigen champignons groeien. Na de oogst worden ze verwerkt in een gerecht dat de kinderen kunnen proeven. Op deze wijze leren kinderen over streekelijke producten, groenten van het seizoen, het tegengaan van voedselverspilling en leren ze smaken ontdekken.

Ook aan het sorteren van de verschillende soorten afval wordt aandacht besteed door Staringeducatie.

Onderwijs belangrijk binnen Cirkelregio

Het voortgezet en beroepsonderwijs worden via de Cirkelregio Achterhoek nadrukkelijk betrokken bij de circulaire economie. Het Graafschapcollege, het Centrum voor Innovatief Vakmanschap Oost-Nederland (CIVON), de HAN en Saxion Hogeschool maken deel uit van een van de O's (Ondernemers, Overheid en Organisaties/ Onderwijs) binnen de Cirkelregio. Zij zetten zich actief in voor het behalen van beleidsdoelstellingen op het gebied van de circulaire economie via hun onderwijsprogramma.

> Communicatie

Communicatie over de mogelijkheden om bij te dragen aan de circulaire economie, is een belangrijke taak voor de gemeente Aalten. Voor de interne en de externe communicatie zetten we verschillende middelen in, om diverse doelgroepen te bereiken.

Beleidsnota

Deze beleidsnota Circulaire economie wordt op de website van de gemeente Aalten geplaatst, conform de webrichtlijnen.

Duurzaamheidsoverleg

Binnen de gemeente vindt zes wekelijks een duurzaamheidsoverleg plaats, waarin de bestuurder en de betrokken medewerkers bij duurzaamheid met elkaar ontwikkelingen en beleidskeuzes bespreken. Circulaire economie en communicatie zijn vaste onderwerpen op de agenda van dit overleg.

Ondernemersnieuws In Bedrijf

Het college van burgemeester en wethouders houdt bedrijven en werkgevers graag op de hoogte van ontwikkelingen rond economie en arbeidsmarkt in onze gemeente. Met enige regelmaat - we streven naar een kwartaaluitgave - versturen wij daarom een (digitale) nieuwsbrief aan ondernemers en werkgevers. Om hen te informeren, maar vooral om hen op te roepen mee te doen waar het kan.

In de nieuwsbrief wordt ook aandacht besteed aan de circulaire economie en mooie voorbeelden op dit gebied.

Bedrijfsbezoeken college van B & W

Het college brengt op regelmatige basis bezoeken aan bedrijven in de gemeente Aalten. Bij deze bezoeken is circulair ondernemen een van de gespreksthema's. Verder kiest het college ervoor om nadrukkelijk ook innovatieve circulaire bedrijven te bezoeken, die een voorbeeld vormen voor andere bedrijven in de gemeente.

Duurzaamheidspagina's

Eens in de twee maanden publiceert de gemeente Aalten de zogeheten Duurzaamheidspagina's. Hierin wordt aandacht besteed aan de circulaire economie en inspirerende circulaire initiatieven. We delen tips voor een meer circulair 'leven' met inwoners en roepen hen op om deze ook met ons te delen.

Duurzaamheidsdag

Op 9 oktober 2021 hebben we voor het eerst een Duurzaamheidsdag georganiseerd in de gemeente Aalten. Op de Duurzaamheidsmarkt hebben diverse lokale en regionale organisaties en bedrijven op het gebied van de circulaire economie zich gepresenteerd. De intentie is om ook bij komende Duurzaamheidsactiviteiten aandacht te vragen voor de circulaire economie.

Duurzaamheidsprijs

In 2021 heeft de gemeente Aalten voor het eerst een duurzaamheidsprijs uitgereikt. Deze prijs is gewonnen door het Repair Café; een bij uitstek circulair initiatief. Ook bij komende edities van de Duurzaamheidsprijs blijven we aandacht besteden aan de circulaire economie.

Week van de Circulaire Economie

Jaarlijks vindt landelijk de eerste week van februari de Week van de Circulaire Economie plaats.⁷⁵ In het kader van deze week vinden landelijk meer dan 250 activiteiten plaats en worden de Circulair Awards uitgereikt. De awards zijn bedoeld voor innovatieve projecten en producten van ondernemingen en overheden die laten zien wat de circulaire economie kan betekenen voor Nederland.

Relatiegeschenken en presentjes

Wanneer de gemeente Aalten relatiegeschenken, presentjes en weggeefartikelen (zoals pennen en kladblokjes) overhandigd of beschikbaar stelt, vindt de afweging plaats of de geschonken artikelen duurzaam / circulair zijn, of ook in een meer verantwoorde variant verkrijgbaar zijn. Dit zal niet meteen voor alle artikelen mogelijk zijn; belangrijk is dat de keuze bewust wordt gemaakt.

Gemeentelijke website

De beleidsnota Aalten Circulair wordt in een toegankelijke versie op de gemeentelijke website geplaatst. Op de website worden actualiteiten op het gebied van de circulaire economie met inwoners gedeeld.

70 <https://servicepunt-circulair.nl/nieuws/natuur-en-milieufederaties-presenteren-circulaire-inspiratiegids-voor-gemeenten/>

71 <https://www.sdg Nederland.nl/>

72 <https://www.aalten.nl/globalgoals>

73 <https://growinggreener2022.eu/>

74 <https://www.rova.nl/leren-en-doen#kennisbank>

75 <https://deweekvandeirculaireeconomie.nl/>

Hoe is deze beleidsnota tot stand gekomen?

Uitgebreid participatietraject

Samen met twee masterstudenten Circulaire Economie van de Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN), Kareesha Mohamed en Helena Stork, zijn zowel intern als extern uiteenlopende personen en organisaties betrokken bij de totstandkoming van deze beleidsnota.

Circulair werken en denken binnen de gemeente Aalten

In het participatietraject voor de totstandkoming van deze beleidsnota is veel aandacht besteed aan het circulair werken en denken binnen de gemeentelijke organisatie. Medewerkers en bestuur hebben op verschillende manieren hun inbreng geleverd voor de nota:

- Vragenlijst die medewerkers vanuit verschillende beleidsterreinen hebben gevuld;
- Gesprekken met individuele medewerkers;
- Gesprekken via Teams externe partijen en medewerkers/bestuurders gecombineerd;
- Overleg met het Management Team (MT);
- Sessie met het college van burgemeester en wethouders;
- Presentatie aan de fractiespecialisten duurzaamheid van de gemeenteraad;
- Input vanuit de kinderbürgermeester.

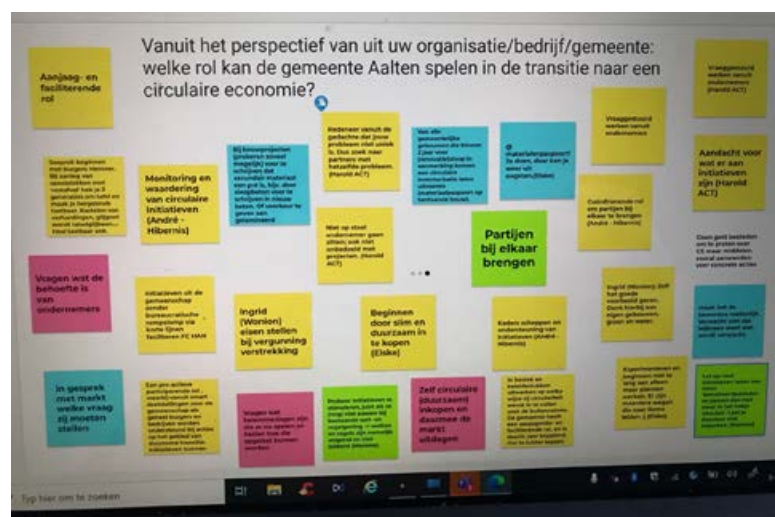
Cirkelregio Achterhoek

Met de deelnemers van de Cirkelregio Achterhoek, te weten gemeenten, woningbouwcorporaties, bedrijven, maatschappelijke organisaties en onderwijsinstellingen, heeft een uitgebreide sessie plaatsgevonden. Hierin hebben de betrokken organisaties suggesties gedaan, voor de manier waarop de gemeente vorm en uitvoering kan geven aan het lokale beleid op het gebied van de circulaire economie.

Groepssessies met externen

Op basis van de thema's, die de basis vormen voor deze beleidsnota, zijn er verschillende online groepssessies georganiseerd met organisaties en bedrijven uit de gemeente Aalten, maar ook met inbreng van deskundigen van buiten. Bij de groepssessies was telkens ook een van de collegeleden aanwezig. De kinderbürgermeester heeft deelgenomen aan de sessie over educatie.

Uit de sessies is naar voren gekomen waar de kansen liggen voor de gemeente Aalten en hoe bedrijven en organisaties een rol in kunnen spelen om deze kansen ook te verzilveren.

Hoe kijken onze inwoners naar de circulaire economie?

Om erachter te komen hoe onze inwoners denken over de circulaire economie, hebben wij ons inwonerpanel 'U spreekt' uiteenlopende vragen gesteld over dit onderwerp. In de vragenlijst zijn ook introductieteksten opgenomen over verschillende aspecten van de circulaire economie.

De resultaten geven inzicht in wat inwoners al weten over de circulaire economie, op welke wijze zij hier al een bijdrage aan leveren, wat ze nog meer zouden kunnen doen, welke drempels zij hierbij ervaren en hoe de gemeente zou kunnen helpen om deze drempels te verlagen of weg te halen. Ook andere manieren, waarop de gemeente een bijdrage zou kunnen leveren aan de lokale circulaire economie, komen uit de antwoorden naar voren.

In totaal hebben 605 inwoners de vragenlijst volledig ingevuld. Door de vragenlijst en de introductieteksten verwachten wij ook de bewustwording onder het inwonerspanel van de noodzaak voor een circulaire economie te hebben vergroot.

De vragenlijst die is voorgelegd aan ons inwonerpanel en de uitkomsten zijn verwerkt in een rapport en in een samenvattende factsheet. In deze beleidsnota treft u bij verschillende onderwerpen specifieke resultaten aan op basis van de gegeven antwoorden door het inwonerpanel. Het rapport en de factsheet zijn als bijlage bij deze nota beschikbaar.

**Met de stelling
"Een circulaire economie is noodzakelijk
om de klimaatverandering
tegen te gaan"
is 85% van de ondervraagde
inwoners het helemaal eens.
10% is neutraal en 3% is het
oneens met de stelling.**

9.

Uitvoeringsagenda Aalten Circulair

Er gebeurt al veel goeds op het gebied van de circulaire economie in de gemeente Aalten. Inwoners en bedrijven zetten belangrijke stappen en worden zich steeds bewuster van het belang hiervan. Ook de gemeentelijke organisatie heeft aandacht voor het onderwerp en wil het goede voorbeeld geven. Maar er liggen zeker nog kansen die verzilverd kunnen worden.

We leggen een focus op belangrijke thema's binnen onze gemeente zijnde:

- Bouw en Openbare Ruimte
- Voedsel en Biodiversiteit
- Consumptiegoederen
- Circulair inkopen
- Bewustwording, educatie en communicatie

We leggen hierbij waar mogelijk verbindingen met andere gemeenten, de regio, de provincie en andere partners.

9.

Uitvoeringsagenda Aalten Circulair

De resultaten van het participatietraject, de wijze waarop wij invulling willen geven aan het beleid en ambities van andere overheidslagen en ons eigen bestuur, de kansen en mogelijkheden die per thema gedefinieerd zijn en de wijze waarop we het belang van de circulaire economie willen uitdragen naar jong en oud, hebben geleid tot de onderstaande Uitvoeringsagenda.

De agenda wordt uitgevoerd in de periode 2023-2026. Voor de uitvoering is jaarlijks € 13.300,- beschikbaar. Daarnaast ontvangt de Cirkelregio Achterhoek jaarlijks een bijdrage van € 5.000. Wanneer activiteiten of projecten het beschikbare budget overstijgen worden deze voorgelegd aan college en/of de raad.

Algemeen

Circulaire economie gaat om de wijze van produceren en consumeren, waarbij bestaande materialen en producten zo lang mogelijk worden gedeeld, verhuurd, hergebruikt, hersteld, opgeknapt en gerecycled. Het doel is om te kiezen voor de juiste grondstoffen en deze zo lang mogelijk te gebruiken, om zo klimaatverandering tegen te gaan.

Om tot een circulaire economie in de gemeente Aalten te komen gaan we in de komende jaren de volgende stappen zetten en activiteiten uitvoeren.

We sluiten met ons gemeentelijk beleid aan bij:

- Sustainable Development Goals (SDGs) of Duurzame Ontwikkelingsdoelen (VN)
- Green Deal (Europa)
- Nederland circulair in 2050
- Een toekomst zonder afval (Provincie Gelderland)
- Smart Economy en Smart Living (Regio Achterhoek / Berhoek Ambassadeurs)
- Cirkelregio De Achterhoek (we zijn actief lid van de Cirkelregio)

We besteden aandacht aan de circulaire economie in:

- Raadsprogramma 2022-2026
- Krachten Versterken. Visie op de toekomst van de gemeente Aalten in 2025 en verder.
- Plan van Aanpak Duurzaamheid gemeente Aalten en de jaarlijkse update hiervan
- Uitvoeringsprogramma College 2023-2026

Aanjaagrol gemeente

De gemeente Aalten neemt een rol als aanjager. De gemeente stimuleert en faciliteert circulair ondernemerschap en circulaire initiatieven. We sluiten aan bij de landelijke transitie-agenda's op weg naar een circulaire economie in 2050.

We leggen een focus op belangrijke sectoren binnen onze gemeente zijnde:

- Bouw en Openbare Ruimte
- Voedsel en Biodiversiteit
- Consumptiegoederen

We leggen hierbij waar mogelijk verbindingen met andere gemeenten, de regio, de provincie en andere partners.

Metten is weten

In 2023 gaat Cirkelregio De Achterhoek aan de slag met de Milieubarometer. Alle partners van de Cirkelregio krijgen toegang tot een account om haar eigen prestaties in te vullen en bij te houden. Hierbij wordt ondersteuning geboden vanuit de Cirkelregio. Het abonnement wordt gefinancierd vanuit de jaarlijkse partnerbijdrage aan de Cirkelregio.

De resultaten van alle ingevulde milieubarometers willen we toevoegen aan de 'Achterhoek Monitor'.

De gemeente Aalten gaat gebruik maken van het instrument, zodat op deze manier een vinger aan de pols kunnen houden ten aanzien van de vorderingen op het gebied van de circulaire economie.

Bouw en Openbare ruimte

Hergebruik in plaats van sloop en nieuwbouw

We zetten in op herbestemming van bestaande gebouwen bij leegstand. Voordat over wordt gegaan tot sloop en nieuwbouw, wordt eerst onderzocht of hergebruik van (delen van) het gebouw mogelijk is. Dit is een belangrijke stap in het verkleinen van de afvalstroom en daarmee de milieubelasting.

Conceptueel, circulair en biobased bouwen

We gaan innovatie in de Achterhoek en in de gemeente Aalten stimuleren, zodat het bouwtempo omhoog gaat en we tegelijk bijdragen aan betaalbaarheid en klimaatdoelen. Conceptueel en biobased bouwen zien we als een belangrijke innovatie, net zoals circulair inkopen. Deze innovaties vragen een nieuwe manier van samenwerken en nieuwe meetinstrumenten. Onze inzet is erop gericht om materiaalgebruik te reduceren en te verduurzamen in ontwerp. Hiervoor zoeken we aansluiting bij bestaande regionale netwerken zoals Cirkelregio de Achterhoek en SamenbiobasedBouwen. Ook onderzoeken we de mogelijkheden tot verbinding met andere regio's.

We werken de volgende regionale afspraken lokaal uit:

- We gaan het gesprek aan met bouwondernemers/ontwikkelaars en woningcorporaties over de innovaties die nodig zijn voor de transitie naar biobased en circulair bouwen en de vernieuwde samenwerking die hiervoor nodig is in de regio.
- Voor de bestaande plannen gaan gemeenten en woningcorporaties mogelijkheden onderzoeken voor het verhogen van het gebruik van circulaire of biobased bouwmaterialen. Daarbij worden nadrukkelijk wensen van opdrachtgevers en mogelijkheden aan de kant van de bouwers naast elkaar gelegd waardoor we tot een maximaal resultaat kunnen komen.
- In de nieuwe woningbouwplannen spannen partijen zich in om (vanaf 2025) zoveel mogelijk hergebruikt of biobased grondstoffen te gebruiken voor de woningen die worden gebouwd.

We sluiten aan bij de ambities uit het grondstoffen-akkoord

In het grondstoffenakkoord staan de volgende doelen voor de bouw opgenomen:

1. 2050 een volledig circulaire bouwconomie;
2. 50% van de einddoelstelling is in 2030 gerealiseerd.

Gemeenten nemen natuurinclusiviteit en klimaat-adaptiviteit mee in de ontwerp-opgaven. De gemeente Aalten geeft lokaal invulling aan deze ambities.

Afspraken in grondexploitatie overeenkomsten

De bovenstaande regionale afspraken vormen de leidraad voor afspraken, die worden opgenomen in overeenkomsten voor nieuwe woningbouwlocaties.

Inzetten ervaringen Uuthuuskes

We gebruiken de ervaringen die we hebben opgedaan met de Uuthuuskes bij toekomstige ontwikkelingen voor tijdelijke woningen en tiny houses.

Materialen in beeld brengen

In de gemeente Aalten worden de materialen van één of meerdere gebouwen via de Cirkelregio in kaart gebracht, met als doel om waardevolle materialen te kunnen hergebruiken, hetzij op locatie, hetzij binnen een ander project in de gemeente of de regio.

Materialenpaspoort

Bij nieuwe gebouwen wordt een zogeheten materialen-paspoort opgesteld.

Gebruik maken van en informeren over Stadsmijn Achterhoek

- Wanneer er bij projecten, waarbij de gemeente betrokken is, materialen vrijkomen, die interessant zijn voor de Stadsmijn Achterhoek, wordt de Stadsmijn hierover geïnformeerd.
Voor zaken die de gemeente ontwikkeld, b.v. frames voor nieuwe informatiedragers, wordt ook bekeken of de Stadsmijn mogelijk over de juiste materialen beschikt.
- Informatie over de Stadsmijn wordt actief gedeeld, om ook andere partijen te informeren over de mogelijkheid om bouwmaterialen via hen een tweede leven te geven. Of om juist bouwmaterialen af te nemen via de Stadsmijn.

Ervaringen SDG's in aanbesteding verder uitbouwen

De ervaringen die zijn opgedaan met aanbesteden op basis van de SDG's in de Admiraal de Ruijterstraat / Dijkstraat in Aalten, de Beggelderdijk in Dinxperlo en het Centrumplan Dinxperlo, worden meegenomen bij komende herinrichtingen en nieuwe projecten in de openbare ruimte.

Abonnement op Duspot

Op basis van de ervaringen die worden opgedaan in de pilot met Duspot wordt besloten of het lidmaatschap wordt verlengd. Duspot is een matchingtool voor overheden en aannemers, waarbij vraag en aanbod van vrijkomende bouwmaterialen wordt gematcht.

Voedsel & Biodiversiteit

Lokale invulling aan Achterhoek innovatieregio

De Achterhoek is door LNV aangemerkt als innovatieregio voor kringlooplandbouw en als experimenteerregio. We sluiten lokaal aan bij de vier Achterhoekse projecten:

- Kunstmestvrije Achterhoek
- Vruchtbare Kringloop Achterhoek
- Proefboerderij De Marke
- Kenniswerkplaats Achterhoek

Actief informeren

We informeren actief over regelingen en subsidies van andere overheden op het gebied van voedsel en biodiversiteit, waaronder de voucherregeling van de provincie Gelderland voor het opstellen van een bedrijfsplan voor duurzame / natuurinclusieve en/of kringlooplandbouw en de regeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb).

Stimuleren en ondersteunen vernieuwende activiteiten

De gemeente neemt een stimulerende rol in vernieuwende activiteiten en ondersteunt ondernemers om circulaire keuzes te maken. We ondersteunen lokale en regionale samenwerkingsverbanden, die korte voedselketens realiseren en uitdragen.

Gemeente draagt lokale initiatieven om trots op te zijn actief uit

We bieden innovatieve circulaire ondernemers een podium om hun werkzaamheden te delen en zo anderen te stimuleren tot een meer circulair productieproces

Meedenken in ruimtelijke procedures

We denken mee in ruimtelijke procedures om circulaire initiatieven op het gebied van voedsel en biodiversiteit mogelijk te maken.

Verhuren van moestuinen

We bieden inwoners de gelegenheid om hun eigen voedsel te verbouwen door moestuinen te verhuren.

Voedselbossen en agroforestry

In het biodiversiteitsplan van de gemeente Aalten gaan we nader in op de mogelijkheden voor voedselbossen en agroforestry.

Tegengaan voedselverspilling

In de communicatie besteden we ruim aandacht aan het tegengaan van voedselverspilling. We promoten de voucherregeling van Samen Tegen Voedselverspilling, apps als To good to go en besteden aandacht aan het onderwerp via het educatieprogramma.

Voedselresten composteren

De voedselresten die overblijven worden zoveel mogelijk gecomposteerd.

Consumptiegoederen

Veranderen consumptiegedrag inwoners

We dragen actief het belang uit van:

- Consumptievermindering;
- Lokaal en bewust consumeren;
- Gezamenlijk gebruik van producten; delen is het nieuwe hebben;
- Producten laten repareren;
- Tweedehands aankopen;
- Ook kleine beetjes helpen.

Ondersteunen initiatieven met een bijdrage

- We subsidiëren wasbare luiers
- Deelprojecten, waaronder de deelauto in Bredevoort

Toekomstbestendige bedrijventerreinen.

We werken aan het toekomstbestendig maken van onze bedrijventerreinen. Verder ondersteunen we projecten waarbij vanuit de Cirkelregio reststromen in bedrijven in kaart worden gebracht en hoe deze verminderd en beter ingezet kunnen worden.

Ondersteuning bedrijven circulaire productie

- We brengen de kansen naar voren voor circulaire productie(processen).
- We communiceren actief waar ondernemers terecht kunnen, zoals CIRCO en het Versnellingshuis, wanneer zij hun productieproces meer circulair willen maken.

Verbod op ongeadresseerd reclamedrukwerk

Met ingang van 2023 is het verboden om in de gemeente Aalten ongeadresseerd reclamedrukwerk te verspreiden.

Circulair inkopen

- We nemen actief deel in het project Circulaire Inkoop van de Regio Achterhoek.
- We delen de ervaringen die zijn opgedaan met circulaire inkoop bij de Achterhoekse gemeenten.
- Op basis van de Inkoopkalender kiezen we een product dat we circulair uitvragen, om zo ervaring op te doen met circulaire inkoop.
- We benadrukken het belang van circulair inkopen binnen de gemeente Aalten en stimuleren collega's om dit mee te nemen in de uitvraag.
- We hanteren SROI (Social Return on Investment) wanneer dit nodig is, maar ook wanneer dit passend en mogelijk is bij kleinere uitvragen.
- We besteden aandacht aan Product as a Service (PaaS), waarbij het draait om het leveren van een service en waarbij het product op enig moment teruggaat naar de fabrikant.

Bewustwording, educatie en communicatie

Handelingsperspectieven bieden

De gemeente vergroot de bewustwording van haar inwoners en biedt handelingsperspectieven om meer circulair te leven.

SDG's als uitgangspunt

We gebruiken de Sustainable Development Goals als hulpmiddel om tot een circulaire levenswijze en economie te komen. We organiseren activiteiten om de SDG's actief uit te dragen, zoals een congres en themadagen, waarbij verschillende doelgroepen worden betrokken.

Het goede voorbeeld geven

De gemeente Aalten geeft het goede voorbeeld vanuit het beleid circulaire economie en draagt dit actief uit. Er worden bijeenkomsten georganiseerd voor de medewerkers om gebruik te maken van de ideeën die er leven en om in de breedte tot een meer circulaire organisatie te groeien.

Voorlichting door organisaties

De voorlichting, die door andere organisaties wordt verzorgd rond het thema circulariteit, wordt door de gemeente actief gedeeld en waar nodig ondersteund.

Circulariteit in het basisonderwijs

Staringeducatie biedt op verzoek van de gemeente lessen aan in het basisonderwijs, waarin op praktische wijze aandacht wordt besteed aan circulariteit.

Duurzaamheidsoverleg

Zes wekelijks vindt er een intern duurzaamheidsoverleg plaats, waarbinnen de circulaire economie een belangrijk gesprekspunt is.

Ondernemersnieuws In Bedrijf

In de nieuwsbrief aan ondernemers wordt aandacht besteed aan de circulaire economie en mooie voorbeelden op dit gebied.

Bedrijfsbezoeken college van B & W

Het college brengt op regelmatige basis bezoeken aan bedrijven in de gemeente Aalten. Bij deze bezoeken is circulair ondernemen een van de gespreksthema's. Verder kiest het college ervoor om nadrukkelijk ook innovatieve circulaire bedrijven te bezoeken, die een voorbeeld vormen voor andere bedrijven in de gemeente.

Duurzaamheidspagina's

In de Duurzaamheidspagina's in de Aalten Actueel wordt regelmatig aandacht besteed aan onderwerpen vanuit de circulaire economie.

Duurzaamheidsdag

Tweejaarlijks organiseren we een dag die in het teken staat van Duurzaamheid, waaronder de circulaire economie.

Duurzaamheidsprijs / Circulaire ondernemersprijs

Tweejaarlijks wordt de Duurzaamheidsprijs uitgereikt. In het andere jaar stellen we prijs voor de meest circulaire ondernemer in de gemeente Aalten in. Deze wordt uitgereikt tijdens de week van de Circulaire Economie.

Relatiegeschenken en attenties

We maken een bewuste keuze bij het verstrekken van zo duurzaam mogelijke relatiegeschenken en attenties.

Gemeentelijke website

De beleidsnota Aalten Circulair wordt in een toegankelijke versie op de gemeentelijke website geplaatst. Op de website worden actualiteiten op het gebied van de circulaire economie met inwoners gedeeld.

Bedankt

voor uw bijdrage aan de Circulaire
Economie in de gemeente Aalten!